illis ſit iſte ſucceſſor: nec illi ad ei⁹ vocentur ſucceſſionem niſi forte ſcripſerit aut ipſe illos aut ab illis ſcribatur: ſoli enim patri fiūt legitimi ⁊ cogniti eſſe credunt.

Si cum filijs aut nepotibus legitimatus deceſſerit: ſi curiales ſint ad eius ſucceſſionem vocātur: nullo autē ſupſtite eo decedente ab inteſtato curialis ad .ix. vncias vocatur. et ad reliquas tres qui ex lege appellantur. Angelus.

Ergo ſanciēdū ē q fact[a] ita legitimis efficiāt ſucceſſores ſi qdē habuerit filios q[b] talis eſt/aut nepotes de legitimis ſibi ꝓcreatos vxoribus/⁊ merito etiā curiales ꝯſtitutos modis oībus eis ſuccedāt. qd eñ † legali[c] eſt ꝓprio filio ad pñā ſucceſſionē. Si vo filios habuerit non curiales qñqꝫ ſibi[d] ꝓgenitos: tūc legitia[e] mēſura veniat ad fiſcū ⁊ curiā: reliquū vo q̄ꝫtūcūqꝫ fuerit ad illos filios q curiales nō ſunt accedat. ¶ Si vo etiā gñalr nulla eis ſit ꝓles ⁊ moriat inteſtatus: nouē quidē vncias curia ⁊ fiſc⁹ hēat ſm q dudū a nobis ſancitū eſt: in reliqs autē trib⁹ vncijs q ex lege vocāt oīb⁹ modis veniēt. aut ſi teſtat⁹ fuerit ad ſcriptos deſcēdet heredes ſemel autem factū curialē lex ſuſcipiēs ⁊ iſcribēs curie ⁊ ſucceſſiōes ⁊ aliā oēm ordiatā dedit vite ſucceſſionē ⁊ q̄ſtū. Si qs aūt vel ex gñe[f] vel extraneus ſcriptus forſan/aut etiā nō ſcript⁹ voluerit adire iperiū ⁊ ſemetipm offerre curie. licētiā hēat h agēdi/et diſtributā curie partē accipiens fieri curiales: ⁊ tā fortune q̄ꝫ functionū ſucceſſor ſi h iperiuꝫ annuerit. ¶ Si qs aūt legitimos[g] qdē filios non hēat naturales aūt ei ſolūmodo ſint: liceat ei curie honore ſcribere eos heredes et ſcriptura ꝓ oī oblatiōe[h] ꝯſiſtat ⁊ nō egeat h antiquaꝝ legū alia adiectione neqꝫ oblatiōe dū ſupſtites eſſent: ſꝫ ex h ipo ſcripti ſi liberi ſint curiales ſimul ⁊ heredes fiāt: ⁊ habeāt ipi ſubſtātie nouē[i] vncias ſicut pater eis diſtribuerit. ſinautē etiā totū eis relinquere voluerit adhuc faciet meli⁹: verūtamē vſqꝫ ad nouē vncias oīnō eis relinq̄t ſciēs: q ſi reliquerit min⁹ [k]a lege[l] modis oībus ſupplemētuꝫ ſubſtātie fiet. illi vero ſi voluerint curiales fiāt. Si vo aliq quidē eligāt/aliq vo refutāt: ad eos qui eligūt refutantiū veniant portiones[m]. ſi vo oēs renuerint: tūc tanq̄ꝫ filijs nō exiſtētib⁹ ita ad curiā veniāt nouem vncie oēs. Si vo ille quidē tacuerit[n] filiorū vo legitimorū ei nō ſit ꝓles: tūc legitima pars qdē ad heredes ab inteſtato veniat. filij vero naturales ſi voluerint ſemetipſos offerre curie h faciant ſicuti[o] voluerit: ſiue oēs: ſiue qdā ex eis: et modis oīb⁹ nouē vncie ſubſtātie ad curiales aut curialē ꝑueniant. ¶ Si vo etiā ex ancilla ei nati ſūt/ſi eos manumiſerit aut viuēs aut i teſtamēto obtulerit[p] eos etiā ſi ſuſcipiant ⁊ ſint curiales ſicut teſtator voluit/aut ſicut eoꝝ deſideriū fecit: offerētes eñ ſemetipſos curie percipiēt (ſicuti dictuꝫ eſt) nouem vncias. vndiqꝫ eñ volumus vel ſi teſtētur vel ſi nō facta volūtate[q] deceſſerit/eos qui ad curiā veniūt nouē vncias accipere. Si vero manumiſerit quidē ſolūmodo nō tamē obtulerit: aut illi etiam ſic volunt: aut quidā ex eis ad curiā reſpicere: etiam tūc nouē vncie curiā agēti vel agētibus[r] ſm quātitatē dētur. Si vo nullus naturaliū aut velit aut offerat: tunc nouē vncias curia ꝑcipiat: palā quippe eſt q ſimul ſequit vbiqꝫ fiſcus ſm ꝯſtitutionem[s] de hoc a nobis poſitā: de naturalib⁹ itaqꝫ qui ꝑ trāſitum [t]ad curiam fiūt legitimi ⁊ de modo [v]ſm quē offerunt: ⁊ ſucceſſionib⁹ hec a nobis pure ſancita ſunt. ¶ Trib⁹ aūt [x]alijs ꝯſtitutionib⁹ ſcriptis ꝫeno [y]qdē pie memorie nō de futuris aliqd plene ſanciuit/ſed de iam ꝑteritis: quā ſcribi ideo ſolūmodo ꝓmiſimus vt eos [z]quib⁹ illa forte ꝯſtitutio ꝓdeſt (q [a]deſcēdit eoꝝ exinde ꝓles) nō hac vtilitate priuarem⁹. Sicut eñ anaſtaſij[b] pie memorie q̄ naturales adoptare cōtribuit non eſſe importunā decetero noſtris ſubiectis permittimus niſi ad hoc poſitā ſolūmoda ſiniuimus vt ſi qua vtilitas aliquibus exinde repoſita eſt hāc non videamur ꝑ nfas amputare leges. Oportet eñ ſemper aliqd inchoare bonum: nō ea q̄ a quibuſdā ꝑexiſtant deſtruere[c]. noſtri eñ patris approbam⁹ ꝯſtitutionem[d] tēperate quidē introductā ⁊ ordinate poſitā: q adoptiones naturales prohibuit multam abſurditatem habentes ⁊ indiſcrete velut aduenas quoſdā legitimis naturales ſuperintroducentes. ¶ Reliqui igit ſunt modi qui a nobis inuēti ſunt q̄s ꝑcurremus[e] legitimū ius ꝑbentes eis qui erāt primitus naturales: circa quoꝝ ſucceſſionē nō laborauim⁹: ſemel eñ eos efficientes legitimos[f] damus habere etiam ſucceſſiōes illas quas habēt hi qui ab initio legitimi ſunt. ¶ Si qs igitur † dotalia[g] ſcripſit ad libertam[h] in principio: ſiue ad liberā mulierē: cui oīno licet copulari: in concubine ſchemate ſibi aut legitimoꝝ filiorū iā pater [i] exiſtens aut etiā filioꝝ naturaliū pr legitimas eſſe nuptias ⁊ filios vel ꝑcedentes vel cōceptos legitimos ei eſſe ſancimus. ⁊ licꝫ poſtea non naſcantur filij ei: aut etiam nati moriantur: nihilominus prior ſoboles[k] legitima conſiſtit: affectus enim circa filios ita ei ꝓcedens qui cū etiaꝫ ad dotale ꝓuocauit inſtrumentū ipe dedit ſecūdis filijs occaſionē qui poſtea nati ſunt[l] legitimi iuris. Quapropter abſurdū erat benignā occaſionē quā poſteri ſibi filij inuenerūt ex prioribus ſumētes eā nō etiā prioribus legitimū ius ſimul ⁊ ſine calūnia circa patrum dare ſucceſſiones. Palam enim eſt quia iuniores[m] filij ex lege[n] facti ſunt ſui hoc initiū dotalibus prebētibus. quapropter vnum amborum fecimus ordinem ⁊ decetero calūnias plurimis abſtulimus ꝯſtitutionibus[o] illud dicētes vt vel ſi nō habuerit filios poſtea pater dotalia tñ expoſuerit inſtrumenta: etiā ſic nihilominus ſuos habeat filios. vt eñ naſcerent ei filij alij caſus qdā forte poteſtatem ⁊ licētiā habuit ſicut etiā natos auferre: affectionis vo probationeꝫ que in prioribus fuit natis: hoc eſt ante dotalia inſtrumēta prebentē legitimū ius nihil tale fuit qd auferre[p] omnino potuerit. Inſuper etiā ex rationa-

Sit. id eſt

a Qui factis. datiui caſus. Accur.
b Qui. i. q curie oblat⁹ eſt. Accurſius.
c Legalius. i. debet magis ex. l. q. d. nihil cū etiā viuo patre dñs eſt filius. vt. ff. de libe. ⁊ poſthu. l. i. ſuis. et eadē ꝑſona. vt. C. de ipu. et alijs ſub. l. fi. et ideo debita bona pris filio vt h. ⁊. ff. vñ lib. l. ſcripto herede. in fi. et. ff. de bo. dā. l. fi. j. rñ. ⁊. §. fi.
d Sibi. ſ. ſiue antea ſiue poſtea. Accur.
e Legitima. q̄ determinat. l. ſ. quarta. vt. C. qñ ⁊ q. qr. ꝑs de. l. j. ⁊. ij. in ꝑn.
f Ex gñe. ei⁹ q deceſſit.
† Cōcor. c. ius naturale. j. diſtinc.
g Legitimos eſſent. ſcꝫ parentes.
h Oblatiōe. i. ac ſi eſſet datus curie.
i Nouē. qñ eſt vnus vel plures. quod dic vt. ſ. de triē. et ſemiſ. diximus. §. excipiatur. col. iij.
k Min⁹. qd eniꝫ lex dat priuat⁹ auferre non pōt: vt hic. et vt arg. ſ. de nu. §. ſi vero nō ſolū. in fi.
l A lege. ſupplet lex in quo hō deficit. vt. ff. ſ re iudi. l. iiij. §. ſi qs. ⁊. C. de inoffi. teſta. l. oīmodo.
m Portiones. ſic. C. qñ nō pe. par. l. j. Accur.
n Tacuerit. ſcꝫ teſtō.
o Sicuti. ſcꝫ non facto teſtamento.
p Obtulerit. ſcꝫ eos curie. Accur.
q Volūtate. ſ. teſtamento non facto. Accur.
r Vel agētibus. i. in curia exiſtentibus.
ſ Cōſtitutionē. j. eo. §. ſemel. ⁊. §. ſi qs autem.
t Per trāſitū. tūc enim fit trāſit⁹ cū curie offert.
v De mō. ſ. oblationis.
x Tribus aūt. q̄ ſtatim nominabūtur. Accur.
y Zeno. vt. C. eo. ti. diui conſtantini. Accur.
z Ut eos. rō q̄re ille cōſtitutiones poſite ſunt.
a Q. id eſt quia.
b Anaſtaſij. vt. C. eo. l. iubemus.
c Deſtruere. ⁊ ſic no. q in dubio nō debem⁹ corrigere legē vt h. et. C. de ap. l. ꝑcipimus. in fi. arg. ſ. j. vt fra. fi. j. rñ. Sꝫ illō qd expreſſe corrigitur.
Corrigi lex in dubio nō dꝫ.
d Cōſtitutionē. q̄ eſt. C. eo. l. legem anaſtaſiam.
e Percurremus. modo ſtatim. Accur.
f Legitimos. ſm modū infraſcriptum.
g Dotalia. ſ. inſtra.
h Libertā. qd de liberta dicit intellige ſi legitimos nō hꝫ ſm diſtinctioneꝫ quā habes. ſ. de triē. et ſemiſ. §. fi. quam dicūt quidā tolli per illaꝫ. ſ. vt liber. dece. §. pe. Accur.
i Pater. ſ. tantū. nā in vtroqꝫ caſu idē eſt vt h ⁊ ſ. de triē. ⁊ ſe. §. fi. ⁊ inſti. de here. ab inteſta. §. ij.
k Soboles. ſcꝫ nata tēpore concubinatus.
l Nati ſūt. poſt nuptias contractas.
m Iuniores. id eſt poſteriores nati.
n Ex lege. i. per legem.
o Cōſtitutionib⁹. ſ. noſtris tribus. vt. C. eo. ti. l. cū quis. ⁊. l. nuper. ⁊. l. fi.
p Auferre. q. d. caſualiter eſſe potuit vt naſcerētur filij ſicut ⁊ q nati morerentur. Accurſius.

† Facit ad hoc. c. tāta eſt vis. cum glo. j. extra q fil. ſint legi. vbi dr q per matrimonium ſubſequēs legitimātur filij. ante matrimonium geniti.

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010

libus hoc adiectū eſt cauſis quaſi ante dotalia ꝯceptus qdē eſt filius: natus aūt poſtea dotalia auxiliatoꝛ ſui ſit[a] qui etiā ꝑoꝛib⁹ cōſtitutionibus hoc facere potuit. ⁊ quedā a nobis inuēta[b] eſt ratio regularis optime narrans de oꝛdine naſcētiū. cū eīn dubitet̃ vtrū opoꝛteat cōceptus[c] an partus reſpici tēpus. ſancimus vt non tp̄s cōceptus ſꝫ partus inſpiciat̃ ꝓpt̃ filioꝝ vtilitatē. Si vͦo cōtigerit tales aliq̄s excogitare circūſtantias caſuū in quib⁹ eſt vtilius cōceptionis tempus q̄ꝫ partus: tēpus illud valere magis p̄cipimus quod vtilius ſit naſcēti[d].

☞ Fiūt filij legitimi p̄cib⁹ ꝑncipi oblatis ⁊ teſtō patris oſtēſo: ſi eos ꝑ reſcriptū moꝛte ꝑuent⁹ legitimare nō potuit. Bar.

Illud tñ a nobis ſancitū[e] eſt. vt ſi qs voluerit legitimā ſuā facere ſobolē ⁊ nō habuerit vxoꝛē taliū filioꝝ matrē: filios quidem valde diligat: mulier autē nō ſine peccato[f] ſit apud euꝫ: neqꝫ digna ſit quolibet legitimo noīe ⁊ ꝓpterea aut moꝛiente muliere aut legitimo iure non digna in matrimonio putanda/aut cauſa a filijs maligne tractata[g]/aut ex ſtudio muliere celata/aut a filijs/aut foꝛte aliter ei diuitijs accedētibus: ne iure legitimoꝝ vſum pater et fructū defuncta matre tanq̄ꝫ ſub poteſtate filijs ꝯſtitutis habeat. ¶Si qs[h] ergo filios legitīos nō hn̄s ſꝫ tm̄modo naturales: ipſos quidē legitimos facere voluerit: mulierem vͦo in pꝛomptu non habeat oīno/aut habeat qdē nō tamen ſine pctō/aut ſi nō appareat/aut aliter dotaliū inſtrumentoꝝ non habeat facultatē. Quid eīn ſi ad ſacerdotiū alter coꝝ aſcēdat: damus ei fiduciā hoc qđ dudum geſſimus ad legitimum ius filios educere naturales legitimis ſicuti p̄diximus nō exiſtētibus: per quandā hmōi viam. ſicut eīn ſunt modi qui ſeruos ad libertateꝫ ſimul ⁊ ad ingenuitatē deducunt ⁊ nature reſtituunt: ita ſi pater nō habuerit legitimā ꝓlē ⁊ voluerit eos reſtituere nature et antique ingenuitati. ſiue ex īgenua naſcātur ei ſiue ex liberta ⁊ legitimos decetero ⁊ ſub poteſtate habere hoc agat per nr̄m reſcriptū[i]. non eīn fuit in ꝑncipio qñ natura hominib⁹ ſanciebat ſola: anteq̄ꝫ ſcripte ꝓcederēt leges quedā differētia naturalis atqꝫ legitimi: ſꝫ pꝛimis parētib⁹ ꝑmi filij (ſicut p̄ſentem inchoantes diximus[k] legeꝫ) etiam ipſo proceſſu nati legitimi ſint: ⁊ ſicut in liberis natura qdē fecit liberos oēs: bella vͦo ſeruitutē[l] adinuenerūt: ſic etiā hic nobis natura legitimas ꝓtulit ſoboles: ad ꝯcupiſcētiā vͦo facta ꝯuerſio[m] naturale ius inſeruit. Quapropter ſilibus paſſionibus exoꝛtis ꝯuenit curā ex equalib⁹ inueniri[n]: aliā quideꝫ a ꝑoꝛibus nr̄is: aliā vͦo a nobis. Sit igit̃ licentia patri in p̄dictis caſibus matrē in ꝑoꝛe ſchemate relinquēti impio p̄ces offerre hoc declarātes: quia vult naturales ſuos filios reſtituere nature ⁊ antiq̄ īgenuitati ⁊ iure legitimo vt ſub poteſtate ei⁹ ꝯſiſtāt nihil a legitimis filijs differētes. quo facto[o] ex hoc[p] filios frui hmōi adiutoꝛio: vna[q] nāqꝫ h̄ mō oēs hui⁹ nature digreſſiōes ⁊ opiniones in his q legitimos nō habēt filios curam⁹: ſic breui ſolacio tm̄ impetū nature coꝛrigētes. ¶Si vͦo is qui ſolūmodo naturalium filioꝝ eſt pater per quoſdaꝫ foꝛtuitos caſus non valuerit hoc agere. moꝛiēs aūt ſub quodā p̄dictoꝝ caſuū ſcripſerit teſtm̄ volens ſibi legitimos eſſe filios ſucceſſoꝛes: ⁊ in hoc dam⁹ ei licentiā ⁊ fiduciā ſupplicantibus[r] tñ etiā ſic filijs poſt moꝛtē patris: ⁊ hoc dicētibus ⁊ oſtēdentibus patris teſtamētum ⁊ heredibus exiſtētibus ſcḋm legē hoc quoqꝫ donū habeāt patris ⁊ pꝛincipis[s]: id eſt dicere nature ſimul ⁊ legis. ¶Generaliter aūt in oīb⁹ qbus per p̄dictos modos deducunt̃ ad legitimum ius: tūc hoc volum⁹ obtinere dū ⁊ filij hoc ratū habuerit. nā ſi ſoluere ius patrie poteſtatis inuitis filijs nō ꝑmiſſum[t] eſt patribus multomagis ſub ptāte redigere inuitū filiū ⁊ nolētem: ſiue ꝑ oblationē ad curiā: ſiue ꝑ inſtrumētoꝝ celebrationē: ſiue per aliā quālibet machinationē: tāq̄ꝫ foꝛtem[v] metuentē paternā. iuſtū nō eſt[x]: neqꝫ impīj ⁊ legiſlatoꝛis ponimus ꝓpꝛiū[y]. ¶Si vͦo plurimis exiſtētibus filijs: alij qdē eligāt/alij reſpuāt: hi qui volūt legitimi fieri alijs in iure naturali manentibus[z]: ⁊ hoc dicim⁹ nullū ꝑoꝝ[a] legitimoꝝ perimētes modum: ſꝫ hunc[b] adijciētes alijs in quibus[c] illos accipere nō licet. oīno eīn legitimis exiſtētibus deinde naturalibus ꝓueniētib⁹ nequaq̄ꝫ ius legitimoꝝ eis adijcit̃: niſi oīno aut per curiā: aut ꝑ nr̄as ꝯſtōnes que dotaliū inſtr̄oꝝ introduxerūt modū. ¶Adoptionis aūt modū qui fuit olim a quibuſdā ante nos impatoꝛibus[d] ſupnaturalibus putatus nō improbus inueniētes: ſcḋm paterne conſtitutiōis[e] virtutē ⁊ nos (ſicuti dictū eſt) excludimus: qm̄ caſtitateꝫ nō pfecte cōſiderauit: ⁊ nō erit decens vt que bene excluſa ſunt in rēpublicā rurſus introducātur. Quapropter his a nobis ſancitis atqꝫ manifeſtatis quo cōueniat mō ad ciuitatē romanam legitimoꝝūqꝫ ius tranſire nihil de ſucceſſione ſuper talibus eſt dicēdum. nā ſicut in ceteris ab initio legitimis opoꝛtet etiā in eis fieri ſucceſſiōes[f].

a ¶Sit. i. ſit legitimus.
b ¶Inuenta. C. de natu. lib. l. nup. §. ⁊ multo.
c ¶Cōceptus. i. cōceptionis caſus genitiui.
d ¶Naſcenti. vt. ff. de ſtatu ho. qui in vtero.
e ¶Sancitū. ſ. q. mo. nat. effi. le. §. nouimus. ⁊. §. ſi quis vͦo. ⁊. §. liceat igit̃. ⁊ §. ſi vero. col. vj.
f ¶Pctō. quia meretrix.
g ¶Tractata. ſ. his modis. ſ. aut ex ⁊c̃.
h ¶Si qs. repetit vt ſoluat.
i ¶Reſcriptum. qđ vulgo appellāt bononiēſes mamburdiū. i. imperiale reſcriptum.
k ¶Diximus. vt. ſ. co. §. natura quidem.
l ¶Seruituteꝫ. eo modo qui dꝛ inſtit. de iur. na. §. ius autem. Accur.
m ¶Conuerſio. qꝛ hoīes ꝯuertūt̃ ad ꝯcubias. Ac.
n ¶Inueniri. ſilis moꝛb⁹ ſimilē deſiderat medicinam: vt dixi. ſ. qui. mod. na. effi. legi. §. liceat igit̃.
o ¶Facto. i. p̄cib⁹ imperatoꝛi oblatis declarato quia vult filios reſtituere nature. Accur.
p ¶Hoc. ſ. tempoꝛe.
q ¶Una. i. ſimul.
r ¶Supplicātib⁹. ſ. nob̄.
s ¶Principis. hoc accipe qñ pr̄ dicēs eos naturales volebat tm̄ eos vt legitimos reputari. ſi autē ſolū eos filios diceret nec adderet naturales ſiue ī teſtō ſiue ī ſcriptura vbi ſubſcripſerūt tres teſtes: ſiue ī geſtis erūt legitimi lꝫ ſe ꝑncipi nō offerant: ⁊ qđ pl⁹ eſt vni teſtimonio dato alijs ꝓdeſt: vt. j. vt li. ma. ⁊ aui. §. ad hec. col. viij.
t ¶Permiſſum eſt. vt. C. de eman. lib. l. nec auus. in fi. ⁊. l. iubem⁹. in fi. nec ſeruus qñqꝫ manumittitur inuit⁹: vt. C. de teſta. ma. l. fi. §. ſi vͦo quidā ibi: volentibus ⁊c̃.
v ¶Soꝛtē. foꝛte eīn praue cōuerſationis ⁊ peruerſi moꝛis eſt iſte pater.
x ¶Non eſt. vt hic. ⁊. ff. de his q ſunt ſui vel alie. iu. l. fi. niſi ꝑ ingratitudinē: vt. ff. de ado. l. q liberat⁹. ⁊. C. đ ingratis li. l. j. ⁊ ſic no. in his q̄ ſunt volūtarie iuriſditiōis nō poſſe qđ fieri altero īuito: ſiue eximat̃ filius vel redigat̃ inuit⁹ vt hic ſiue ꝙ pater eximere cōpellat̃ iuitus: niſi in quatuoꝛ caſib⁹: vt no. inſti. qui. mo. ius pa. po. §. fi. Sꝫ q̄ro an cōpellat̃ filius exire patriā poteſtatē ex eiſdeꝫ cauſis ex quibus pater cōpellit̃ eū emācipare: Rn̄. nō. et qa nō iuenimus: vn̄ regulā iſtam ſeruam⁹ in dubio.

vt. ff. de exer. l. ſ. §. in re. igit̃ ⁊ qꝛ filius non hꝫ eā poteſtatē in patrē quam pater in filiū vt eā in euꝫ valeat exercere.
y ¶Pꝛopꝛiū. imo remotum ⁊ extraneum.
z ¶Manētibus. ſic. ſ. eo. §. ſi quis aūt legitimos. ibi: ſi vͦo aliqui ⁊c̃. et. C. đ teſta. ma. l. fi. §. ſi vͦo qdā. ⁊. ff. de leg. pꝛe. l. naturalis. §. ij. Accur.
a ¶Pꝛioꝝ. i. nullū eoꝝ ꝑ quē aliqs ſit legitimus.
b ¶Hunc. ſ. per reſcriptū pꝛincipis.
c ¶In quibus. ſupple in illis caſibus in quib⁹ alij non habēt locū qđ eſt ex cauſis illis q̄ ſunt. ſ. e. §. illud. ⁊. ſ. q. mo. na. effi. legi. §. nouimus. ⁊. §. ſi qs vero. et. §. liceat. Uel dic nullū eoꝝ perimētes ⁊c̃. id eſt eoꝝ q ꝓpꝛie ſunt legitimi: ſꝫ hūc adijciētes alijs modis in quib⁹ nō licet illos ſcilꝫ filios accipere legitimos: quia nō ſunt ⁊ al's ceſſat hic modus vt ſubijcit omnino eīn ⁊c̃. Uel verius dic vt hic modus per quē nō licet naturalē facere legitimum adiungit alijs modis qñ nō licet facere naturalē legitimū. naꝫ hoc modo nō licet ſi extāt legitimi: et h̄ ſubijcit oīno eīn ⁊c̃. Sꝫ qui ſunt modi in qbus permittit̃ iſta legitimatio ſi filij nō ſint: Rn̄. qñ pr̄ ꝑ reſcriptū petit h̄ fieri vt h̄. Itē qđ in teſtamēto dicit ꝙ ſint legitimi ⁊ filij oñdūt poſtea teſtm̄: vt. ſ. eod. §. ſi vͦo naturaliū. terti⁹. vt. j. vt li. ma. ⁊ aui. §. ad hec.
d ¶Imperatoꝛib⁹. vt ab anaſtaſio. vt. C. eo. l. iubemus. in fi.
e ¶Cōſtitutiōis. ſ. patris iuſtiniani poſite. C. eo. ti. l. legē. §. ī poſterū. vbi dicit ꝙ naturales nō adoptent̃ ⁊ hec ſunt. ſ. q. mo. na. effi. legi. §. ⁊ nos.
f ¶Succeſſiōes. vt hic. et ſ. eo. §. tribus. in fi. §. ibi reliqui ⁊c̃.

UNIVERSIDAD DE HUELVA

¶ Diſcretis igitur: ⁊ his qui facti ſunt legitimi[a] ⁊ his qui mãſerũt naturales: ordinãdũ eſt iã etiã de ſucceſſionibus eoꝝ. valẽti[b] ſi qdẽ ⁊ valẽtiniano ⁊ gratiano diue memorie pͥmis[c] placuit humanũ aliquod agere circa naturales. et ſi qdẽ ſit naturaliũ pͥ legitima ſoboles vna vncia eos dignos eſſe fecerũt: ⁊ hanc cũ ſua matre[d] non donari neqꝫ ex vltima dari volũtate vlteri⁹ aliqd pmittẽtes. Si vo filij qdẽ nõ ſint naturales[e]: cõcubine vo ſolũmõ his qui nõ habeant vtiqꝫ ↄiugem (hoc etenim tñ concubinã habẽtibus eſt conſcriptum) mediã vnciam ſolã donantes[f]. Si vo filiorũ legitimorum non ſint parentes ⁊ neqꝫ patrem ⁊ matrem habeant: vſqꝫ ad tres vncias relinq̃re eis aut donare pmiſſi ſunt / ⁊ hoc cũ matre. ⁊ ſi quolibet modo acceperit aliquid in hoc reputari ſolũmodo. qd aũt pl⁹ eſt ad eos qui vocãtur ex lege venire: hoc quod Theodoſij ſenioris filij lꝫ non perfecte ſanciuerũt. ¶ Nos igit ⁊ ſi prius humana vſi lege ꝑ tribus vncijs ſex vncias eis filijs legitimis nõ extantibus per patrũ magnificẽtiam dedimus[g]: ſed tñ ex his qui ſubinde ꝓueniũt cauſis pfectius ſimul clementiuſqꝫ conſiderãtes preſentẽ ponimus legem. ¶ Plurima vtiqꝫ ſunt et prius cõmiſſa et in noſtris tẽporib⁹ delinquunt: ⁊ ideo ab impietate homines liberamus. quidã enim non habẽtes licẽtiam quãtum volunt ſuis naturalib⁹ filijs relinquẽdi: eligũt quaſi viros[h] et ſcribunt heredes quaten⁹ reſtituãt filijs: at illi aut ex hoc impie agũt et preuaricant voluntatem ſcribentium aut (qd oĩum leuiſſimũ putãt) peierant. ⁊ tacemus[i] ea q̃ tradita ſunt ex memoria nobis in perſonisININ glorioſiſſimis talia delinquẽtib⁹ priſcis tẽporib⁹. ¶ Ne igit ſemp tale fieri delictũ ſinam⁹[k]: neqꝫ qd agere lꝫ in extraneis ⁊ ignotis h in proprijs filijs naturalib⁹ hoĩes agere prohibeamus: propterea preſenti lege ſancimus vt ſi quidem qſpiã habuerit filios legitimos non poſſit filijs eorũqꝫ matri vltra vnam relinquere vnciam: aut donare naturalib⁹ aut cõcubine. ¶ Hoc eñ ꝓpriũ prioris iudicam⁹ eſſe cõſtitutionis[l]. Sed ⁊ ſi quid ampli⁹ dare tẽptauerit quolibet modo hoc fieri filiorũ legitimorum[m]. vel ſi filij non ſint concubina vero ſolũmodo / huic mediam vnciam relinqui aut donari[n] concedim⁹. Si vo filios non habuerit quiſpiam legitimos aut quẽquã aſcendentiũ quibus neceſſitas eſt legis relinquere partẽ ꝓprie ſubſtãtie competẽtem: teſtatori licẽtia ſit etiam in. xij. vncias aſcribere filios naturales heredes ⁊ diuidere iter eos quocũqꝫ voluerit mõ res ⁊ ꝑ donationes aut ſimplices: aut antenuptiales: aut per dotes: aut per aliuꝫ quẽlibet modum legitimum ſuas in illos ſubſtantias tranſponere. ſic enim nequaqꝫ egebũt quibuſdã ad impietatẽ aut periuriũ preparatis: ſed ex ipſo ſuam diſponent pure ſententiam. ¶ Si vo habuerint hi quos prediximus aliquos aſcendentium: legitimam[o] eis relinquant partẽ quã lex ⁊ nos conſtituimus. Reliquam vero totaꝫ in naturales filios habeãt relinquendi licentiam. ⁊ hoc dicimus ſuper his qui in ſcriptis ⁊ legitimis volũtatibus diſponũt ſuam ſubſtantiam. ¶ Si quis autẽ defunct⁹ fuerit legitima ei omnino ſobole non extãte (filiorum dicimus aut nepotum: vel deinceps ſucceſſionis) neqꝫ legitima cõiuge[p] deinde moriatur non diſponens de ſubſtantia[q] ſua: ⁊ veniat cognatio forſan aut etiam manumiſſor: vtpote bonorũ poſſeſſionem mouẽs ⁊ inſurgẽs: aut etiaꝫ noſtrũ erarium. nam nec illi quãtum ad hoc parcim⁹. ſi aũt ei donec vixerit libera mulier in ſchemate concubine ſociata et filij ex ea: talibus eñ ſolũmodo hoc ſancimus vbi omnino indubitatus[r] eſt concubine in domo affectus: ⁊ filiorum ibidem proles ⁊ alimentum damus eis: ⁊ inteſtatis parentibus defunctis duas paterne ſubſtantie vncias[s] habere cum matre partiendas quanticũqꝫ fuerint filij: vt vnius filij portionẽ mater accipiat. et hoc dicimus ſi vni concubine ſocietur aut filios ex ea habeat: aut etiam p̃cedente cõcubina morte[t] forſan aut ſeparatione filij ei domi ſint. tunc eniꝫ damus eis ab inteſtato ad duarũ vnciarum[v] vocationem. ¶ Si vo effuſa concupiſcentia ei fuerit ⁊ alias ſuperintroduxerit priori concubinas, ⁊ multitudinem habuerit mulierum fornicantium (ſic enim dicere melius eſt) et ex eis filios habens moriatur multas ſimul deſerens concubinas: odibilis quidẽ eſt iſte talis: procul autem hac lege modis omnibus cum talibus filijs ⁊ cõcubinis excludatur. ſicut eñ ſi quis legitime copulatur vxori al's ſuperinducere non poterit matrimonio conſiſtente[x] et ex his[y] legitimos ꝓcreare[z]. ita neqꝫ poſt agnitam quo diximus modo cõcubinam[a] ⁊ ex illa filios[b] dabimus[c]. ſi etiam aliqd opus libidinis aliud fecerit etiam hoc ad ſucceſſionem eius introduci ſi mortu⁹ fuerit inteſtatus[d]. ¶ Nã ſi hoc nõ ſanciuerimus: indiſcreta[e] quidem erũt que mulierum ſunt quam[f] potius aut quã minus amauerit / indiſcreta quidem que filioꝝ ſunt. ⁊ nos non damus luxuriantibus ſꝫ pudicis legem[g]. nõ autem differẽtiam fecimus de filijs ſiue maſculi ſint ſiue femine. ſicut enim natura nihil circa talia tractat: ſic nec nos aliam in maſculis ⁊ aliã in feminis ſm hoc ponimus legẽ. oportet enim per oẽm viã ſubtilitatẽ ſimulqꝫ pietatẽ trãſire. ¶ Si quis igitur ha

Legitimis.

a ¶ Legitimi. quocũqꝫ de ſupradictis modis.

b ¶ Valenti. vel dic q nõ ſit in. C. vel dic q ſit ei⁹ legis ſẽſus i. C. de na. li. l. ij.

c ¶ Primis. impatorib⁹.

d ¶ Matre. ſi habeant.

e ¶ Naturales. ⁊ legitimi Azo. imo naturales tantũ vt hec lra dicit euidenter. hodie tamẽ ſerua qd dicitur. j. e. §. ne igitur. ⁊ §. ſi vero filios.

f ¶ Donantes. hoc habemus in. C. de na. li. l. ij.

g ¶ Dedimus. vt. C. e. humanitatis. Accur.

h ¶ Viros. ſcilꝫ bonos et honeſtos.

i ¶ Tacemus. vt per hoc pl⁹ det itelligere. ſic. ſ. q. mo. na. effi. leg. §. ⁊ qdẽ.

k ¶ Sinam⁹. ⁊ viã periurijs que leges puniũt relinquamus. vt. C. de indi. vi. l. ij. Accur.

l ¶ Cõſtitutiõis. q. d. hoc etiam erat per iura codicis. vt. C. eod. l. ij. et. ſ. §. priori. diſcretis.

m ¶ Legitimoꝝ. ſcꝫ ſit.

n ¶ Donari. ſcꝫ in vltima volũtate. Al. vt. j. ſtatim §. ſi vero habuerint.

o ¶ Legitimam. i. tertiã. vt dixi. ſ. de triẽ. ⁊ ſe. §. j. coll'. iij. de qua lex hic facit mentionem.

p ¶ Cõiuge. hec cum non capiat tñ facit q ali⁹ nõ capiat. ⁊ ſic nota q h fallit regula q̃ d. ſi vico vincentẽ te ⁊c. vt. ff. de di. et tẽpo. pſcri. l. de acceſſionibus. nam naturales filij repellunt agnatos quãtum eſt in duab⁹ vncijs vt hic ſubijcit. et agnati vincũt vxorẽ. vt. C. vnde vir ⁊ vxor. l. j. et tñ naturales nõ vincũt vxorem imo vincunt ab ea: vt h. ⁊. j. eo. §. ſi quis igit. ſic et al's fallit dicta regula. vt ff. q po. in pig. l. claudi⁹. Itẽ fallit. j. de equa. do. §. his ↄſequẽs. item fallit. ff. ad ſenatuſcõ. ter. l. iij. §. obijcit. et. l. equiſſimum. §. ſi ex filio et diximus. ſ. de triẽ. ⁊ ſemiſ. §. cõſideremus. vbi dicunt ea q dicũtur hic. Accur.

q ¶ De ſubſtãtia. ſ. in ſcriptis vel ſine ſcriptura.

r ¶ Indubitatus. qre dicitur indubitat⁹ affect⁹. Rñ. qꝛ vnam ſolã cõcubinam habet: ſi aũt habet duas qd eſſe non dꝫ tunc erit dubitatus. vt. j. e. §. nã ſi hec. Itẽ alia ratiõe qꝛ ad hoc vt dicat concubina ipſe debet hoc proteſtari corã vicinis. vt. ff. de cõcu. l. in cõcubinatu. al's preſumeretur legitima vxor. ⁊ ita ſuccederẽt filij in totum. vt. ff. de ri. nup. l. in libere.

s ¶ Vncias. preter duas vncias. puta q habeant alimenta. ar. ff. de ali. le. l. pe. Accur.

t ¶ Morte. ſcilꝫ ſeparata vel relicta.

v ¶ Vnciarũ. Sed quare non in totum vocantur cum legitimi preſumantur: ⁊ hec vxor legitima. vt. ff. de ritu nupt. l. in libere: Sed dic q hic erat cõcubina: quia fuit proteſtatus ſicut debet fieri. vt. ff. de concu. l. in cõcubinatu. ibi nõ fuit proteſtatus aliquid et ſic matrimoniũ preſumitur.

x ¶ Conſiſtente. immo infamatur. vt. C. de inceſt. nup. l. ij. ⁊ de adul. l. eum qui ita. nõ licꝫ plures cõcubinas hr̃e vt ſubijcit: vt et. ſ. de triẽ. ⁊ ſemiſ. §. cõſideremus.

Concubinas pſes hr̃e nõ licet.

y ¶ His. ſ. duabus vxoribus. Accurſius.

z ¶ Procreare. ſ. nõ pñt.

a ¶ Cõcubinam. vnicam ⁊ in domo.

b ¶ Filios. habitos. Acc.

c ¶ Dabimus. i. concedemus. Accur.

d ¶ Inteſtat⁹. Quid ſi teſtatus: Rñ. bona eſt ſimilitudo quã de vxore aſſignat: qꝛ nõ poſſunt dici filij naturales ſicut etiaꝫ ſi conſtante matrimonio habuiſſet eos ex cõcubina. vt. j. eo. §. vlti.

e ¶ Indiſcreta. i. ignorata. Accurſius.

f ¶ Quam. ſ. mulierem.

g ¶ Legẽ. dantem priuilegiũ. ſed ꝓpter malos facte ſunt leges q̃ penã imponunt. Accur.

Leges ꝓpter malos facte ſunt.

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010

bens filios legitimos reliquat ⁊ naturales ab inteſtato qdē nihil eis exiſtere oĩno volum⁹. paſci vo naturales a legitimis[a] ſancim⁹: vt decet eos ſm ſubſtãtie mēſurã a bono viro arbitratã: qđ videlꝫ apud nr̃as leges[b] viri boni arbitratu dr̄. hoc ipo cuſtodiendo vel ſi ꝯiugē qdē hꝫ: filios aũt naturales ⁊ ex defuncta ꝯcubina ſibi natos ⁊ illi alunt ab eius ſucceſſoribus. ¶ De nepotibus eñ naturalibus q̃ iam a nobis ſpecial'r etiã de ipſis diſpoſita[c] ſunt obtineãt. in qb⁹ eñ caſib⁹ naturales filios vocauim⁹ ad ſucceſſionē: ĩ his q̃ꝫ ⁊ ipſi decentē naturalib⁹ patrib⁹ deuotionē ſeruēt. cadēq̃ꝫ mēſura ſicut parētes ꝓſpiciũt naturalib⁹ filijs ſm nr̃am legē[d] / ⁊ ipſi parentib⁹ cõpenſent[e]: ſiue in ſucceſſiõibus / ſeu in alimētis ſicut ſuperi⁹ ſanciuimus[f]. Qm̃ vo ⁊ dudũ ĩ quibuſdã ꝯſtõnibus[g] dictũ eſt oportere in qbus p̃res donãt filijs aut relinquũt in his ēt curatores eis prebere ꝯfirmandos tñ hoc ratũ eſſe etiã nũc ponim⁹: dãtes ⁊ mr̃i ſm qđ iam de his diſpoſitũ[h] eſt: ⁊ naturaliũ tutelã agere filiorꝫ oĩa agēti quecũq̃ꝫ in legitimis definita ſunt filijs. Ultima ſiquidē nos pars legis expectat vt ipa cõpetentē ſuſcipiat ordinē: ⁊ enumeremus qui neq̃ꝫ ipo naturaliũ noĩe digni ſunt. Primũ qdeꝫ oēs q ex cõplexib⁹ (nõ eñ[i] hoc vocam⁹ nuptias) aut nepharijs / aut ĩceſtis / aut dãnatis ꝓceſſerit: iſte neq̃ꝫ naturalis noĩatur / neq̃ꝫ alendus eſt a parētib⁹: neq̃ꝫ habebit quoddã ad p̃ſentē legē participiũ[k]. vnde certa a Cõſtãtino pie memorie in ꝯſtõne[l] ad Gregoriũ ſcripta q̃dã de talib⁹ dicta ſunt filijs: ſꝫ h̄ nõ reſpicimus qm̃ et nõ vtēdo pempta eſt. phenichatorꝫ eñ / ⁊ ſyrarchorũ / ⁊ magiſtratuũ / et inſigniũ meminit / ⁊ clariſſimorũ. neq̃ꝫ naturales eſſe vult ex his ꝓcedētes amouēs eis etiã impialis munificētie mãſuetudinē: quã videlꝫ cõſtitutionē etiã oĩno perimimus. ¶ Hec a nobis ſancita ſunt ⁊ nulla penit⁹ ignorãtia noſtrarũ erit legũ: nec qui ſint legitimi: qui vo naturales: nec qño eis legitima iura dant: aut qño etiã naturales permanentes ꝓmerent humanitatē: ⁊ qño etiã ipi cõpetenter honorati ſunt ab eorꝫ q neq̃ꝫ naturales digni ſunt cõione ſegregati. Que igit placuerunt nobis ⁊ ad hoĩm medelã atq̃ꝫ nature ſupplementũ per hãc legē decreta ſunt tua ſublimitas faciat oĩbus manifeſta programatibus ꝓpoſitis ꝑ que oĩbus lex erit apte cognoſcētibus qño in talibus cõuerſentur: ⁊ noſtrã ꝯſiderãtibus ꝓuidētiam qui oĩ alij occupationi corũ preponimus[m] vtilitatem.

De teſtibus[n]. Titu.ij.

☞ Facultas probandi per teſtes adinuenta eſt ne veritas lateat ⁊ negata pateſiant. non tamen ob hoc poſſunt omnes in teſtes induci: ſed qui ſunt bone opinionis et fame omni ſuſpicione carẽtes. Angelus.

Idem Aug. Jo. pre. pre. ſecũdo.

Teſtium ꝓpter ꝓbationes vtilitas[o] adinuenta quidem dudum[p] eſt ne quid lateat facile actorꝫ[q] et calliditate[r] plurima[s] hominꝫ adinueniēte aĩas[t] periclitant migrare in ꝯtrariũ ordo[v] cauſe. Nõ eñ vt pateſiãt q̃ geſta ſunt teſtentur[x] plurimi: ſꝫ quatenus adhuc ampli⁹ occultētur[y]. nã alia qdem ſcientes[z] alia vo[a] ꝓnuntiantes: aut[b] q̃ nõ ſunt dicētes hoc ipo cõfitentur[c]: qꝛ ea q̃ vere ſciũt neq̃ꝫ volunt pateſieri: neq̃ꝫ ſm ea[d] proferri iudicia ſꝫ q̃ nunq̃ꝫ facta ſunt hec ⁊ ꝓnũtiant ⁊ ad iudiciũ deduci q̃runt. oĩno itaq̃ꝫ perimere teſtimonia[e] vbi rerũ incautũ eſt[f]

a ¶ Legitimis. ſ. filijs. ſed an ipſe pater dum viuit eos alere tenet? Dic ꝙ ſic eadē rõne qua ipſi patrē: vt. j. ꝓxi. ibi in qbus ⁊c. nec obſtat. ff. de libe. agno. l. ſi qs a liberis. §. idē reſcripſerũt. ꝙ iuſte ꝓcreatũ alere teneatur. nã ſubaudi ibi maxime. Uel dic ꝙ hũc iuſte ꝓcreatũ cũ concubinatus per legē nomē accepit: vt. ff. de ꝯcu. l. in cõcubinatu. Accur.

b ¶ Leges. vt. C. de ꝯhen. empt. l. fi. in fi. et. C. vt in poſ. leg. l. pe. ⁊. ff. vſufru. quēadmo. ca. l. j. in prin.

c ¶ Diſpoſita. ideꝫ qđ in filijs et in nepotibus dictũ eſt: vt. C. e. l. vlti. §. fi.

d ¶ Legem. ſcꝫ iſtam.

e ¶ Cõpēſent. nã equalis debet eſſe pietas: vt hic. ⁊. ff. de inoffi. teſta. l. nã et ſi. ⁊. ff. de lib. agno. l. ſi qs a liberis. j. rñ. ⁊ ſic no. hic euidēs argu. ſic eſt aucta portio deſcendētium ſic ⁊ aſcēdētiũ dꝫ dici aucta vt dixim⁹. vt. s. de triē. et ſemiſ. §. j. in fi.

f ¶ Sanciuimus. s. eadē cõſti. in. §. diſcretis. vſq̃ꝫ ad iſtum. §.

g ¶ Quibuſdam cõſtitutiõibus. vt. C. de ꝯfir. tu. l. fi. ⁊ facit. ff. de cõfir. tut. l. naturali. j. reſpõ.

h ¶ Diſpoſitum. vt. C. qñ mu. tu. offi. fun. po. l. fi.

i ¶ Nõ eñ. iterpoſitio eſt.

k ¶ Participium. lꝫ enumerare has ꝑſonas promiſerit male tñ enũerat. Tu ergo dic ꝙ iter quaſcũq̃ꝫ perſonas matrimonium ꝓhibet habēt locũ que hic dicũtur vt nec filius alēdus nec bñficiuꝫ aliqđ habeat ex hac lege. ſunt aũt q̃tuordecim modi quib⁹ ꝓhibent. et no. eos inſtitu. de nup. §. ſunt ⁊ alie. vñ iam nõ eſt qđ de filio ſacerdotis cũ ipſe mr̃imoniũ ꝯtrahere non poſſit: vt. §. q̃. opor. epiſ. nec de aliquo predictorꝫ modorꝫ. Sed quero an a mr̃e poſſunt habere beneficium? hic dicas vt dixi. inſti. ad ſenatuſcon. orphi. §. j. ſed licet nõ habeat huius. l. participiũ vt nõ poſſit curie offerri vel legitimari: vel alia facere que naturalib⁹ hac conſti. ꝑmittunt: q̃ro tamē an p̃nceps poſſit eos facere legitimos ſi dicat non obſtãte hac lege. puto ꝙ ſic. vt arg. ff. de leg. iij. ſi qs. in p̃n. ⁊. ff. de nata. re. l. q̃ris. ⁊. C. de leg. ⁊ cõ. l. digna. Itē licꝫ a p̃re nõ relinquat nunquid ab extraneo põt relinq vel dari aliqd quolibet titulo inter viuos? puto ꝙ ſic cũ hac. l. nõ ꝓhibeatur. oĩa eñ licēt que exp̄ſſe ꝓhibita nõ ſunt: vt. ff. ex qui. cau. ma. necnon. §. qđ eis. ꝓpterea ⁊ honorē ſortiri põt cũ emolumento. ff. de decu. l. gñaliter. §. ſpurios. pater tamē etiã ipſi inter viuos donare nõ põt: vt. C. de inceſt. nupt. ſi quis inceſt. Sed qd ſi pater nõ inſtituat neq̃ꝫ donet: ſed aliũ inſtituat: ⁊ talē ſubſtituat? Rñ. põt forte diſtingui: vt ſi vulgariter nõ poſſit: qꝛ patris heres eſſe videt ſi pupillariter poſſit quaſi pupilli ſit heres: vt inſti. de pupil. ſub. §. j. ⁊. ff. de pupil. ſub. l. ſi is. Uel loquitur hec. l. ſi is. qñ licet nõ totum aliquid tamen poteſt relinqui. Accur.

Licet qđ exp̄ſſe nõ ꝓhibet.

l ¶ In conſtitutione. que eſt. C. de natu. li. l. j.

m ¶ Preponimus. quia ꝓhibebat nuptias inter ſenatores ⁊ libertas qđ hodie licet. vt. s. vt li. dece. §. ſi quis.

n ¶ De teſtibus. ¶ Quia de ꝓbatione que ſit per vocē mortuã. i. ꝑ ſcripturam dictũ eſt. s. de fide inſtru. videamus nunc de ea que ſit per viuam. i. per teſtes. Uel dic quia vſus teſtium eſt frequens: ideo de teſtibus dicit. vt. j. eo. in princi.

o ¶ Teſtium. Utilitas. Frequēs eſt vſus teſtiũ: vt. ff. eo. l. j. ergo de his vtile fuit inuenire. ⁊ vtile eſt diligenter tractare: vt ff. de libe. lega. l. legaui. in p̃nci. ⁊ eſt hec vtilitas adinuēta propter ꝓbatiões vt hic dicit. ne facultas probationuꝫ anguſtetur. vt. C. de hereti. ⁊ ma. l. quoniã. in fine.

p ¶ Dudum. nõ ſoluꝫ eñ a legib⁹ ſed etiam in veteri teſtamēto. Uñ illud. In ore duorꝫ vel trium ſtat omne verbum.

Duob⁹ fides eſt adhibenda.

q ¶ Actorũ. neutraliter ⁊ generaliter accipe. vt. ff. de v̄b. ſig. l. labeo. ⁊. ff. de offi. con. l. j. Uel dic actorũ. i. agentiũ: qꝛ actores ꝯſueuerũt ꝓbare per teſtes. vt. C. de ꝓba. actor. licet et qñq̃ꝫ re⁹ ꝓbat. vt ff. de excep. l. j. Itē ⁊ alibi. vt. ff. de ꝓba. l. circa.

r ¶ Et calliditate. repete ⁊ nec callidi ⁊c. et eſt calliditas in tacēdo qđ eſt verum: vt. ff. de ac. emp. l. j. §. j. ⁊. l. iulianus. §. idem iulianus. ſꝫ fallacia ſit in dicendo quod dicenduꝫ non eſt: vt. ff. de fur. l. falſus. §. ſi quis nihil. et. ff. de acti. empt. l. iulianus. §. ſi venditor.

s ¶ Plurima hominũ. et al's plurimorꝫ hominũ. ⁊ al's plurima hominũ.

t ¶ Animas. ſcꝫ teſtiũ vel producētiũ eos ſm Al.

v ¶ Ordo cauſe. ita conſtrue. ne ordo cauſe periclitetur plurima. i. maxima calliditate hoĩm adinueniente migrare aĩas in ꝯtrariũ. i. in malũ vel in ꝑditionē. Unde illud. Os qđ mentitur occidit aĩam. et ita ſm hoc ordo cauſe dr̄: vt qui bonã cauſam hꝫ debeat vincere. q vo malam debeat ꝑdere. vertitur aũt hic ordo in ꝯtrariũ qñ nõ ſic teſtant teſtes vt verũ dicãt. Uel dic ꝙ ordo cauſe ē ne qd lateat veritatem eius: qꝛ ergo contrariũ. i. veritatis ſuppreſſio ſiue mutatio: vt. s. de fide inſtru. in princi. ⁊. ff. ad leg. cornel. de fal. quid ſit. dico ergo migrare in contrarium: id eſt in falſitatem.

x ¶ Teſtãtur. i. dicunt. nã de principalibus cauſe h̄ eſt actore ⁊ reo dicit. ⁊ ideo dic teſtãtur: quia coram teſtibus plurimis plerũq̃ꝫ talia dicunt ⁊ coram iudice ⁊ alijs: ⁊ ita verbũ teſtantur non ponitur pro teſtimonio teſtium. vel dic ꝙ eſt verius ꝙ de teſtibus dicit: vt patet. j. ſtatim ibi: omnino enim ⁊c.

y ¶ Occultentur. ſcꝫ teſtes. al's occultetur. ſcꝫ veritas. ⁊ al's occultent: ſcꝫ teſtes: ⁊ tunc plana eſt.

z ¶ Scientes. ſcꝫ ea que vera ſunt.

a ¶ Alia vero. ſcꝫ falſa corrupti forte pecunia.

b ¶ Aut. pro. id eſt.

c ¶ Confitentur. ſcꝫ vt veritas amplius occultetur ſm Al.

d ¶ Scd̃m ea. ſcꝫ que vera ſunt cum iudex ſm eorꝫ dicta debeat iudicare: vt. ff. de offi. preſi. l. illicitas. §. veritas.

e ¶ Perimere teſtimonia. ſubaudi malum eſt. vel ſubaudi volunt quidam calliditate ſua vt dixi.

f ¶ Incautũ eſt. i. cautio rerꝫ nõ eſt. q. d. nõ eſt res apta nec põt aperiri

plurimis[a] exiſtētibꝰ q̄ nō aliter[b] pateſiūt niſi teſtibus ꝓnuntiantibus[c]. Licere aūt oībꝰ etiā tā valde viliſſimis teſtimoniū perhibere: ⁊ aū nos ꝓhibuerūt legiſlatores[d]. ſ. multas exceptiōes facientes ⁊ plurimos excludētes: etiaꝫ ipo teſtiū noīe[e] vl' ſchemate[f]. Qr vo[g] neqꝫ poſt has ꝓhibitiōes adhuc plurimū ē teſtiū opꝰ: eſtimauimꝰ oportere ⁊ nos adiicere aliqd cauſe ſubtilitati ⁊ falſa teſtionia q̄ꝫtū eſt poſſibile[h] minorare[i]. Tale eñ q̊ddā[k] etiā tūc apud clariſſimū bitinie ꝓuincie iudicē geſtū īuenimꝰ in teſtō[l] oſtenſa teſtiū falſitate peſſima apte[m] cōuictorū ⁊ nouiſſime[n] cōfeſſoꝝ: qr cū teſtm̄ fieret[o] ⁊ fuiſſet defuncta teſtatrix teſtiū vo qdaꝫ tenētes manū iam mortue ita[p] ꝑ chartā vga factā et ex latere ductā traxerūt ⁊ ſignuꝫ venerabilis[q] crucis videri ſcpſiſſe defunctā ꝑparauerūt[r]. Nos igit ad h reſpiciētes alia qdē de mō[s] teſtiū/alia vero de coꝝ ſtatu[t] eſtimauimꝰ oportere detinere[v]. que itaqꝫ dicta ſunt ab antiqs legiſlatoribꝰ in ꝓhibitiōe hoꝝ q̊s ſuſpēderunt[x] teſtimoniū ꝓhibere rata oīa ponimꝰ. ¶ Sācimꝰ aūt ⁊ p̄cipue i hac maxima ⁊ feliciſſima ciuitate[y] vbi plurima ꝯſiſtit fauēte deo ſmoni multoꝝ[z] bonorūqꝫ copia viroꝝ bone opiniōis[a] eē oportere teſtes: ⁊ aut carētes hmōi derogatiōe[b] ꝑ dignitatis[c]: aut militie[d]: aut diuitiaꝝ[e]: aut officij cauſam[f]: aut ſi non tales cōſiſtunt: ex vtroqꝫ[g] tn̄ (qr fide digni ſunt) teſtimoniū ꝓhibere. Et nō quoſdā artifices ignobiles[h]: neqꝫ viliſſimos neqꝫ nimis obſcuros ad teſtimoniū ꝓcedere: ſed[i] ⁊ ſi qua de eis dubitatio fuerit poſſit facile demōſtrari teſtium vita: quia inculpabilis atqꝫ moderata eſt[k].

☞ Teſtibus ignotis veritatem corrūpere feſtinātibus non eſt ſine tortura credendum. ⁊ eos debēt torquere iudices in adminiſtratione poſiti. al's per apparitorem pretoris fit tortura: ſed in prouincia per defenſorem locorū. hoc dicit Ange.

Si vo ignoti[l] quidaꝫ fuerint vndiqꝫ et aliqd apparuerit circa teſtimonij veritatē corrūpere feſtinātes[m]: poſſe eos etiā verberibus[n] ſubiacere. ⁊ iudices ſi quidē adminiſtratores[o] fuerint hoc ipi agāt[p]. Si vo alij p̄ter eos q adminiſtratiōes habēt: ipſi qdē aſſumāt apparitorē magnificētiſſimi p̄toris plebis[q] in ꝓuincia vo locorū defenſorē: ⁊ ꝑ eos inferāt eis verberū experimentū q̄tenus ꝓpter hoc nihil celent veritatis[r]: aut etiā capiātur[s] per hāc viā pecunijs teſtimoniū perhibere: aut aliter[t] circa hoc malignantes.

☞ In ꝯfeſſione ſoluti debiti in inſtrūs cōtracti ſunt adhibēdi teſtes qui nō ſint fortuiti vel trāſeuntes. qđ etiā in teſtamēto ſeruat iure antiquo ſeruato. h. d. Bar.

al's niſi p teſtes vt ſubijcit. ⁊ ita incautū ponit in vim ſubſtantiui. vel dic icautū. i. nō eſt cautū p ſcripturā. vt eñ dr cautio in ſcriptis. vt. C. de vbo. ſig. l. ſancimus. ſic ecōtra. vbi nō eſt ſcriptura dicit incantum.

a ❡ Plurimis. ſcilicet negocijs.

Probādi modi ſūt quatuor.

b ❡ Nō aliter. nō ꝙ alie nō ſint ꝓbationes lꝫ hic de facto deficiāt. ſunt eñ q̄tuor modi probādi p teſtes vt h ti. et. ff. eo. et C. eo. Itē p inſtr̄a: vt. s. d fide inſtru. Itē p ꝯfeſſionē partiū: vt. C. de cōfeſ. ⁊. ff. eo. ti. p totū. Itē ſm Mo. eſt q̄rtꝰ modꝰ. ſ. iudicis ꝯſcia: vt. ff. fini. regū. ſi irruptiōe. §. fi. ſed Jo. h. vt. ff. de offi. pſi. l. illicitas. §. veritas. ⁊ qđ. d. l. ſi irruptione. dr cū ſuis cōcord. locū hꝫ qñ vt iudici erat notū. pōt ģ euenire ꝙ oēs alie ſpēs deficiūt ſꝫ p teſtes veritas pōt inueniri: qr certe niſi caute dicāt malū eēt vt hic dr.

c ❡ Pronūtiantibꝰ. i. veritatē exprimentibus.

d ❡ Legiſlatores. duo dixerūt legiſlatores. vnum vt oībꝰ liceret teſtificari. Item ꝙ viliſſimis nō liceat. Sed vbi prohibita erunt? Rñ. tunc qñ alios repulerūt ipo iure vt impuberes ⁊ ſeruos ⁊ alios iudicis officio et horum alios ꝓpter inimicitiā. ⁊ alios ꝓpter amicitiam ⁊ alios ꝓpter pauptatē: et alios ꝓpter infamiaꝫ. vt ff. e. l. teſtiū. §. lege iuli. et ff. de accu. l. nulli. Item alios rōne poteſtatis. vt ff. de teſti. l. ij. ⁊. ff. e. l. idonei. alios rōne reuerētie. vt. C. e. l. parentes. et hic eadē nos approbamus. vt. j. e. §. nos igit. in fi. §. ⁊. §. ſancimus.

Noīe carens caret ⁊ nominis effectu.

e ❡ Ipſo teſtium noīe. nedū officio. ſ. vt nec teſtes vocarent nec officium teſtium haberent: ⁊ ita ex quo noīe carent etiam effectu carebūt. vt. C. de ferijs. l. a nullo iudice.

f ❡ Schemate. i. ordine.

g ❡ Quia vero. nā in ſola ꝓhibitione contēti eſſe nō debemus. vt. s. de depoſito ⁊ denū. §. j. ⁊ ideo p̄cipit fieri ſubtilē experientiā: vt ſubijcit.

h ❡ Poſſibile. ſic inſti. de actio. §. curare.

i ❡ Minorare. ſic. C. de fideicom. l. fi.

k ❡ Quoddam. vbi non poterat ſciri veritas niſi per teſtes. ⁊ tamē ipi nō dixerūt verum. vt diximus. s. eo. in fi. j. rñ.

l ❡ In teſtamēto. inuenimus dico.

m ❡ Aperte. teſtium dico.

n ❡ Nouiſſime. i. tandem.

o ❡ Fieret. ſ. in ſcriptis. ⁊ nondū eſſet completum.

p ❡ Ita. ſcꝫ tenentes. Accur.

q ❡ Venerabilis. mos erat antiquitus vt ſaltem ſignum crucis teſtator vel teſtatrix ſcriberet etiam ſi ignarus eſſet literarū. vt ar. C. de iu. de. l. fi. §. ſubſcriptionem.

r ❡ Preparauerunt. i. ita omnia prepoſuerunt.

s ❡ De modo. al's de modo: ⁊ tūc de modo. i. qualiter ⁊ quotiēs ꝓducantur. vt. j. eo. §. qr vo. ⁊ al's eſt de domo. ⁊ tūc. ſ. vt minus remote habentes domū nō cōpellantur venire. vt. j. eo. §. quoniam.

t ❡ De eorum ſtatu. vt. j. eo. §. ſi vero dicatur.

v ❡ Detinere. i. deſtruere ne fiant. vel detinere quedaꝫ de antiquis ſed non omnia.

x ❡ Quos ſuſpenderunt. i. ſuſpenſos vel remotos a dicēdo teſtimonio antiqui legiſlatores fecerūt. al's vt diximus. s. eo. §. licet. in p̄n. Acc.

y ❡ Feliciſſima ciuitate. ſ. ꝯſtantinopo. Sꝫ qd ſi hoīes vnīꝰ ville vel loci oēs ſunt īfames: nunqd īter ſe teſtificabunt? Rñ. ſic qr nil doloſiꝰ doloſo. vt. C. de here. ⁊ ma. l. qm̄. Itē paria delicta mutua cōpenſatione tollunt. vt. ff. ſo. ma. l. viro. Vel dic ꝙ iudex debet eos remouere etiā ſi partes ꝯſentiāt. ⁊ hoc innuit vbū p̄cipue hic poſitū. vt eſt arg. ff. de ꝓcu. l. filiuſfamilias. §. veterani. ⁊. C. de tēp. ap. l. ij. §. fi. vel etiā vt primo dixi. et dic ꝙ abundat maxime: vt. C. de teſta. ma. l. fi. §. ij.

z ❡ Multorum. al's multitudo. et al's multorum.

a ❡ Opinionis. i. fame. ſic ⁊ al's ſepe reperies. ⁊ q̄nqꝫ dr eſtimatio. vt. ff. de var. cog. l. cognitionum. §. eſtimatio.

b ❡ Derogatione. i. ſuſpicione que fame derogat.

c ❡ Per dignitatis. No. maiorē fidē debere haberi ei qui in dignitate eſt poſitus. nam ⁊ al's creditur magis decurioni q̄ plebeio. vt. ff. e. l. iij. §. ij. Item a ſatiſdatiōe iudicio ſiſti qs ꝓpter dignitatē releuat. vt. C. de digni. l. pe. Et eſt duplex ratio: quia nō eſt neceſſe ꝙ alteriꝰ potentiā timeat: qđ i teſte eſt neceſſe. vt. C. eo. l. eos. Itē quia ad dignitatem hoīes honeſti eligūtur: non aūt notate opiniōis. vt. C. de digni. l. ij. qđ i teſtibꝰ eſt neceſſe vt honeſtioribus credatur. vt. ff. eo. ob carmen. non tn̄ hec adeo ꝓcedūt vt vni ſoli credat. vt. C. e. l. iuriſiurandi. Accur.

Dignitas releuat in multis.

d ❡ Militie. magiſ enim credit militi q̄ pagano. vñ etiam vni militi q̄nqꝫ credit. vt. ff. de re mili. l. non oēs. §. a barbaris.

e ❡ Diuitiarū. Not. ꝙ plꝰ diuiti q̄ pauperi credit. vt inſti. de ſuſpe. tu. in fi. ti. ⁊. ff. de excu. tuto. l. ſpadonē. §. fi. quia faciliꝰ eſt vt pecunia corrūpat: qđ non eſt neceſſe in teſte. vt ff. eo. l. iij. Accur.

diuiti plꝰ q̄ pauperi credit.

f ❡ Officij cauſaꝫ. i. artis laudabilis. vt in nouel. vel dic officij publici: vt quia tabellio erat cui ſoli q̄nqꝫ credit. vt. s. de fi. inſtru. §. ſi vo nullꝰ. et. C. ad. l. cor. de fal. ſi qs decurio. Sꝫ nunqd admittet aliqs niſi ꝓbet p aliqueꝫ de his modis? Videt ꝙ nō ſꝫ certe immo vt ſubijcit. ⁊ ſemp p̄ſumit bonꝰ niſi ꝓbet ꝯtrariū. dꝫ aūt a vicinis ✠ iudex inquirere de bonitate ⁊ legalitate teſtis. vt arg. ff. d fun. inſtru. l. cū delanionis. §. aſinam. ⁊. ff. de queſtio. de minore. §. pe.

✠ Cōcor. c. q̊ſdam. ⁊. c. ſeq. extra d pſump. vbi dr latere te i vicinio nō potuit. qđ ad nos d lōginquo peruenit.

g ❡ Ex vtroqꝫ. ſ. latere litigātiū ſm Al. Vel dic. i. vndiqꝫ. q. d. lꝫ nec dignitatē: nec militiā: nec officiū: nec diuitias habeat: tn̄ credit ei ſi ē fide dignus: vt h. ⁊. ff. de v. ob. l. ſi qs ita ſtipulatꝰ. ⁊ inſti. d ſuſpe. tu. §. fi.

h ❡ Ignobiles. Not. ignobiles. nā ꝓpter hoc ꝙ artifex ſit repellit ſꝫ qr ignobilis: vt ſunt carpētarij q ſtāt in curia cōis. viliſſimi aūt p̄nt dici ſpanaldi ſiue arte obſcuri abiecte pſone. vt. C. de inceſt. nup. l. humilē.

i ❡ Sed et. ſ. tales admittendi ſunt vt ⁊c̄.

k ❡ Moderata eſt. in bonis moribus. vt ⁊. ff. de tut. ⁊ cur. da. ab his. l. ſcire. §. pe. Sed per quos hec probātur? Rñ. per alios. vt in nouel. co. ⁊. j. eo. §. ſi vero dicatur. ſed quidam dicunt per ſeipos quod eſt nimis graue. vt. C. de teſti. l. nimis.

l ❡ Si vero ignoti. No. ignotum nō admitti. ſic et. C. de iur. deli. l. fi. §. ſin autem. ⁊. s. de fide inſtru. §. oportet. col. viij.

Ignoto nō eſt credendū.

m ❡ Feſtinātes. nō tn̄ ex hoc ſolo ꝙ feſtinat veritatē corrūpit. ſꝫ ex hoc non admittūtur ſine tormētis: vt hic. ⁊ in decre. v. q. j. §. illi.

n ❡ Verberibus. i. tormentis.

o ❡ Adminiſtratores. i. ordinarij.

p ❡ Agant. i. tormentis ſubijciāt. al. et ſic admittunt ignot. et viles cū tormētis. Sed ꝯ. s. §. pxi. Sol. ille ſm iſtū intelligit. Vel dic in ſubſidiū admittunt vt hic: non aliter vt ibi. arg. C. de here. l. qm̄. Vel dic ſi iudex vilitatē ſcit non admittit vt ibi: cum ignorat ſic: vt hic: ſed cum tormētis. Alij tamen dicūt ꝙ admittūtur ſi vilitas eis nō opponat: vt arg. ff. de inoffi. teſta. l. poſthumus. §. ſi quis.

q ❡ Plebis. ſcꝫ in ciuitate regia.

r ❡ Veritatis. pertinentis ad rem. Et no. hic argu. ꝙ teſtes pro vtraqꝫ parte debēt reddere teſtimoniū: vt plene dixi. j. de ſan. epiſ. §. nulli.

s ❡ Capiantur. i. caute deprehendantur: ſcꝫ teſtes ignoti.

t ❡ Aut aliter. ſcꝫ ſine pecunia: vt quia gratia vel odio.

Et licet.

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010

⁋Et licet dudū [a] nullā ī debitis ex ſcripto factis nō ſcripaꝝ ſolutionum ꝓbationē ꝑ teſtes ſuſcipi ſanciuerim⁹: niſi ſm obſeruationē ibi factā quā. ſ. valere ꝑcipim⁹ ⁊ tū etiā nūc hec renouam⁹ [b]. Si enim ſcriptū ſit [c] debitū ⁊ nō ſcriptura [d] ꝓferaꝭ ſolutiōis a litigātibus [e] ꝑ teſtes [f] ꝓbatio tūc [g] ſuſceptibilē cā apud iudices eſſe dū ad h ipm aſſumanꝭ [h] teſtes [i] vt ꝓ facienda ſolutione [k] aut memoria facte alicui iā ſolutiōis ⁊ ꝯfeſſiōe eius qui pecunias accepit teſtimoniū ꝑhibeant viri fidedigni cōſtituti: aut [l] etiā [m] cām [n] teſtimonij †forte faciāt manifeſtā. Hec aūt inania ⁊ ex tranſitu [o] ꝓhibita teſtimonia nulla modis oīb⁹ valere rōne [p] ⁊ hmōi qdā fingere teſtimonia: vt ꝓpt aliud quoddā op⁹ adueniēs audiat aliquos [q] dicētes [r] accepiſſe [s] ab aliquo [t] auruz aut debere [v] alicui. Hec [x] nāqꝫ apte nobis ſuſpecta ſunt et nullius digna rōne dum qñ [y] ⁊ tale aliqd in iudicādo inuenim⁹: eo ꝙ multe pecunie dicanꝭ ſolute [z]: tabularij duo tantū mō h dixerūt audiſſe [a] ſe teſte preſente [b] nullo ⁊ debitum in ſcriptis cōſtitutū [c] ⁊ faciēte [d] ſcribere ex h ſciēte et valēte ꝑ ꝓprias lrās hec manifeſta facere. qd [e] ex illo [f] odio habētes occaſionē pñtis [g] accipimus legis. Et iterū [h] adduct⁹ eſt aliqs alius ſil'is [i] calūniāti pſenti bus teſtib⁹ ad hoc ꝙ corā tabulario depoſuit [k] apd ſemetipm debita eſſe: et is qdē qui mercede h egit deceſſit: alius autē exact⁹ eſt debitū qd ab alio quodā tāqꝫ ab eo ſcꝫ ꝯfeſſum deo hmōi oīno nō indulgente [l] occultari. Neqꝫ igiꝭ hmōi [m] credimus teſtimonijs aut tabulariorū (ſicut pdixim⁹ [n]) depoſitiōib⁹ eo ꝙ lrīs [o] eruditi ſunt qui cōfiteri volūt apud quam [p] et ſcribere [q]: aut in iudicio cōfiteri [r] ⁊ dare rei fidē indubiā [s]: neqꝫ manere eas [t] veracibus [v] peſtiferas concedimus: neqꝫ ſi tale aliqd factum eſt recipimus. Sed exigimus [x] qd deprecatū eſt ab eo qui deduxit teſtes in hoc ipſo [y] ⁊ hoc ꝑ teſtatiōes demonſtrare neceſſe eſt eos [z] hoc qd [a] in teſtamētis rogatos ⁊ bone opinionis cōſtitutos: et ita cautā [b] ſuſcipere ab eis probationē. ⁊ neqꝫ atteſtationē [c] deinceps neqꝫ teſtiū habentē preſentiam ⁊ depoſitionē et ſubſcriptionem [d] tenere. Si vo nō hmōi cōſtituti teſtes ſint quales [e] pridē ediximus: et ſupplicijs [f] eos precipimus ſubdi. Si vero quidam aperte contraria dicāt [g] ſibi/aut

a ⁋Et licet dudum. ſ. in illa ꝯſti. que eſt. C. eo. l. teſtium.
b ⁋Renouamus. nō corrigēdo: ſed potius ad memoriā reducendo: et addēdo. ſ. vt rogētur vt ſubijcit. ſi eiſ ⁊c. Et no. hic quia de ſcriptura a debitore facta dicit. ſ. qualr ſcripſit ſe debere, ⁊ ſubſequēter a creditore. ſ. qualiter ſcripſit ſibi ſolutū. idē tū et ſi ꝑ tabellionē fuit ſcriptū.
c ⁋Scriptuz ſit. quod eſt tunc cū partes cōueniūt vt nō aliter ꝯtrahant ꝙ ꝑ ſcripturā. vt. C. de fide inſtru. l. contractus. vel dic vt ibi. Accur.
d ⁋Et nō ſcriptura. ſcꝫ a creditore. ꝙ ſcriptura dr apocha. vel etiā a tabellione aliquo.
e ⁋A litigātibus. ſ. debitoribus. Accur.
f ⁋Per teſtes. ſ. ſub probatione.
g ⁋Tunc. ſ. demum ⁊ nō al's. i. ſuſceptibilem.
h ⁋Aſſumanꝭ. q. d. tales debēt eſſe teſtes qb⁹ fuerit negocium patefactuz vt videret ſolutionem et rogati ſunt vt teſtes ſint vt hic. ⁊. j. e. in fi. hui⁹. ⸿. ibi: ſed exigimus ⁊c. ⁊ qꝛ indefinite dicit h teſtes: ſumūt qdā argu. ꝙ duo ſufficiāt. vt arg. ff. de teſti. vbi. ⁊ ſic dicūt corrigi qd eſt. C. de teſti. l. teſtiū. vbi teſtes. v. exigebātur. Sed tu dic ꝙ hec ſm illā intelligitur cū veteres leges nouas determinent. vt. ff. de leg. et ſenatuſcō. l. nam ⁊ poſteriores.

†Facit ad hoc. c. cum cām cū glo. ſup ver. de cauſis. extra eo. ti.

Leges veteres nouas determinant.

i ⁋Teſtes. ſcꝫ quinqꝫ.
k ⁋Pro faciēda ſolutione. duoꝝ alterū dꝫ teſtificari. ſ. vel ꝙ ſolutionem viderint: vel ꝯfeſſionem ſiue memoriam cōfeſſionis vel ſolutionis facte a creditore tempore precedenti. Et ex eo qd dicit ꝯfeſſionē: ſumit Jo. ar. ꝙ ꝯfeſſio facta corā vicinis * etiā extra iudiciū valet: et ꝓpter hoc ex hoc. ⸿. poſuit aut. vnā C. de ꝯfeſ. ſed hoc eſt ad liberandū vnde valet. ſecus ſi ad obligandu niſi fiat in iudicio: vt. ff. de interroga. actio. l. j. in fi. niſi ſit confeſſio cū cauſa quo caſu ſi eſt mutui poſt biēniū dotis tūc ſerua qd eſt. j. de tēp. nō ſol. pe. ⸿. j. ⁊. ⸿. ij. ſi autem alia cauſa: tūc ſtatim: vt. ff. de proba. l. cū de indebito. ⸿. fi. ⁊. C. de nō nume. pecu. l. generaliter. Accur.

*Felinus in. c. ſi cautio. extra de fi. iſtru. plene tractat de cōfeſſiōe extraiudiciali: ibi vid.

l ⁋Aut. ſubaudi pro.
m ⁋Etiam. pro id eſt.
n ⁋Cauſam. ſcꝫ ſi non ſunt viri ita boni debent facere cauſam teſtimonij manifeſtam hoc modo: quia iudex interrogabit eos de circūſtantijs qualiter ſcit: quale tempus erat tunc: et ſimilia. Item de die. naꝫ ad hoc debet reſpondere: vt hic. ⁊. C. eo. l. ſolam. ⁊. ff. ad ſill'. l. prius. ſm vnam lrām que eſt ibi. Item fortiter eſt querēdum. ſ. vt videatur qua trepidatione vel conſtantia reſpondeant. nam hec faciunt ad veritatem illuminādam: vt. ff. de queſtio. l. de minore. ⸿. tormenta. Item nota ꝙ ex hoc verbo ſumimus argu. ꝙ teſtis cauſam ſui debeat dicere lꝫ in ſuſpectis faciam loqui. ⁊ pro hoc eſt. C. eo. l. j. ⁊. ff. de tranſac. l. cū hi. ⸿. in cauſa. Alij debēt facere cauſam teſtimonij manifeſtam per famā conſentientem: nam fama confirmat rem de qua agitur: vt. ff. de teſti. l. iij. ⸿. eiuſdem. Accurſius.

Teſtiſ cauſam ſui dicti dicere debet. Forma cōfirmat rez de q agiꭒ.

o ⁋Ex tranſitu. i. tranſeuntibus non rogatis.
p ⁋Valere ratione. ſcꝫ nulla ratione volumus.
q ⁋Aliquos. ſcꝫ creditores.
r ⁋Dicentes. hoc quod ſequitur.
s ⁋Accepiſſe. i. recepiſſe.
t ⁋Ab aliquo. creditore.
v ⁋Debere alicui. hec verba innuūt cū ſuperioribus: vt in ſolutione ⁊ cōfeſſione ſolutionis et in obligatione neceſſe ſit rogatuꝫ eſſe teſtem. Et ita corrigiꭒ qd eſt. ff. de teſti. l. ad fideꝫ. Vel qd eſt verius hic loquiꭒ cum celebratur in ſcriptis obligatio de qua diſſoluēda principaliter ⁊ de contrahenda hic poſuit. et dicitur. C. eo. l. teſtium.
x ⁋Hec. ſcꝫ teſtimonia.
y ⁋Dum quando. i. aliquando: vel dic pro quia.
z ⁋Solute. ſcꝫ creditori.

a ⁋Audiſſe. ſ. pecunias ſolutas.
b ⁋Preſente nullo. quō nullus cū duo tabelliōes fuerint: Rñ. ſupple rogato. ipſi enim rogati nō fuerūt. Vel dic ꝙ ipſi audierūt alios dicētes nō aūt ꝯfeſſionē creditoris. ⁊ ita de auditu alieno non potuerunt reddere teſtimonium niſi in caſu. vt. ff. de proba. l. ſi arbiter.
c ⁋Conſtitutum. ſcꝫ eſſe dixerunt.
d ⁋Et faciēte ſcribere. h eſt ſenſus quia cōfitebaꭒ creditor ſe ſcire ſcribere. et hoc ſciebat et poterat oīa facere manifeſta per ſcripturā. ⁊ non fecit. vñ īputandū eſt debitori ꝙ hoc fieri non fecit. vel ſic lege ⁊ facientem ſcribere nullo. et ſupple et nullo ſciēte ex hoc. ſ. qd factum erat ⁊ nullo valente ⁊ ſic ſemꝑ repetitur: ⁊ nullo.
e ⁋Quod. ſcꝫ factum vel negocium.
f ⁋Ex illo. ſ. tempore al. vel dic negocio.
g ⁋Preſentis. dicte. in h ⸿. ⁊ dicetur etiam in hoc ſequenti rñ.
h ⁋Et iterum alius. ſcilꝫ caſus.
i ⁋Sil'is calūnianti. ſcilꝫ ſuperiori. q. d. ſilr recipit calūniam ſicut ſuperior.
k ⁋Depoſuit. i. ſacro firmauit: ⁊ ponas caſuz in debitore hoc mō. Aliqs mercede accepta a vero debitore ꝯfeſſus eſt in pſentia teſtiū et tabularij ſe debere dicēdo ſe titiū verum debitorē cum eſſet Caius: ⁊ iſte deceſſit Titius ver⁹ debitor exactus eſt: quia confeſſus eſt per ſacramentū veritatē: quaſi a ſe ꝯfeſſum ⁊ in cōfeſſione deductū ꝙ ab aliquo quodā. i. caio in ꝯfeſſione deductū fuerat ſm Al. Vel pone in creditore hoc modo: putatiuus creditor fecit debitorē ſibi ꝯfiteri: cum alij teneretur: ⁊ ad hoc teſtes vocauit quos mercede queſiuit. ſed poſtea deus reuelauit: ⁊ fuit exactum ab eo cui ſolui debuit. Vel tertio alius fuit cōfeſſus ſe debere qd alius debebat. Et vero debitore decedēte fuit exactus qui fuit cōfeſſus ⁊ hoc fuit poſtea ſcitum deo ⁊c.

Caſuz ponit.

l ⁋Indulgente. No. ex hac litera ꝙ nullum quid poteſt eſſe tam ſecretum quin reueletur.
m ⁋Huiuſmodi. de quibus dixi in proxi. ⸿. ⁊ iterum.
n ⁋Prediximus. ſ. ⸿. dum quando.
o ⁋Eo ꝙ literis. q. d. hec cauſa non me mouet.
p ⁋Apud quem. i. apud aliquem.
q ⁋Scribere. ſcꝫ voluit.
r ⁋Confiteri. ſcꝫ voluit.
s ⁋Indubiam. nam ſi voluit indubitatam dare fidem: non ſufficiunt ſupradicta niſi ſint rogati.
t ⁋Eas. ſcꝫ probationes.
v ⁋Veracibus. ſubaudi pro.
x ⁋Sed exigimus. ſcꝫ vt probetur hoc quod ⁊c. et ſic no. ꝙ partes ipſe rogant teſtes.
y ⁋In hoc ipſo. ſcꝫ vt eſſent teſtes.
z ⁋Eos. ſ. rogatos. ⁊ bone opinionis conſtitutos: hoc qd etiam in teſtamentis fit: vt hic. et. ff. de teſta. l. heredes. in fi.
a ⁋Quod in teſtamentis. ſcꝫ habet locum.
b ⁋Et ita cautam. ſicut in teſtamento.
c ⁋Et neqꝫ atteſtationē. ſ. ſubſcriptione ipſius creditoris qua cauetur ſe recepiſſe atteſtationē dico non habētem ⁊c. al's aūt multū facit hec depoſitio. vt. C. de fideiuſ. l. pe. ⁊ de iu. emphy. l. pe. ⸿. ſin autem.
d ⁋Subſcriptionē. debet enim depoſitionē per ſuas lrās declarare ſi lrās ſciat. vt in nouel. eo. Accur.
e ⁋Quales. ſ. bone opinionis ꝯſtituti ⁊ ad hec rogati. vt. ſ. innuitur.
f ⁋Et ſupplicijs. innuit ꝙ etiam non fide dignus ex quo eſt rogatus crediꭒ ei ſine tormētis: al's non. vt. ſ. eo. ⸿. et licet. et. ⸿. ſi vo ignoti.
g ⁋Contraria dicāt ſibi. vt quia aliquis ꝯdicit ſibijpſi et tunc repelliꭒ prorſus: vt hic. et. ff. quando app. ſit. l. ij. ⸿. ſed ſi aliud. et. C. de fur. l. j.

alterutris teſtificent[a] maxīe iudices hoc aīaduertere[b] ⁊ ſi veraciora teſtificatis aduerſantes īuenerint: eijciāt qdē hmōi teſtatiōes. ea aūt q̄ a digniorib⁹ fide ⁊ plurimis dicta fuerit ꝯſiderēt. Si vo aſtu[c] apparuerint malignātes et ex hoc incidētes in ꝯrietatē neqꝫ īmunes eos derelinq[d] niſi ẜm aliquē errorē fortuitū/ ⁊ nō aſtu cōtraria dicentes demonſtrentur.

☞ Poſt didicita teſtificata īpedit noua teſtiū ꝓductio: ſꝫ an̄q̄ ſint teſtificata didicita ꝑma ſcđa et tertia ꝓductio fieri pōt: ſiue ſit certū ꝙ qs teſtificata nō didicit: ſiue dubiū: quarta vo productio non admittit ſine ſolēnitate huius.§. Ange.

¶ Quia vo †multi ſepe[e] teſtes ꝓducūt: ⁊ tertio ħ agētes poſtea mox vt ꝯcluſerint[f] ⁊ excepta[g] fuerint teſtimonia tētantes īterpellationibus nouis īportuni eſſe ⁊ velle etiā quater deducere teſtes ſancim⁹ nr̄os iudices ħ maxime cōſiderare: ⁊ ſi tertio ꝓducti iam ſint teſtes/ et ab eo q teſtes deduxit ꝯcludēte[h] ⁊ editum[i] accipiēte iterū petant teſtes hoc oīno non adeſſe[k] †vtpote ſuſpitiōe habita: ne forte relictis qdē ꝑorib⁹[l] ⁊ dudū manifeſtis ꝓpter eoꝝ teſtimonia factis ille nō ꝓductionē[m] teſtiū ſꝫ de ꝓcedētib⁹ aut nō teſtificatis additamēto aut eoꝝ[n] depoſitionib⁹[o] emēdationē deſideret. Si vo †deducēs qdē teſtes editionē[p] nondū accepit/ neqꝫ ꝑlegerit teſtatiōes[q]: neqꝫ ipē: neqꝫ aliquis aduocatorū[r] ei⁹. aduerſari⁹ aūt ei⁹ accepit ſol⁹ ⁊ fecerit diſputationē[s]: nō tn̄ cā dederit ei q tertio dudū fecit teſtiū ꝓductionē: neqꝫ ꝑ diſpoſitionē[t] edoctus ſi is q eos ꝓduxerat/ que teſtimonijs deſunt hec adijci: tunc dandā eſſe quartā ꝓductionē teſtiū ei qui ħ petierit primitus ſacramēto[v] dādo ab eo ꝙ neqꝫ ſubtraxit neqꝫ ꝑcūctatus eſt teſtatiōes: neqꝫ ipē: neqꝫ aliqs aduocatoꝝ ei⁹: aut oīno ꝓ eo agens[x]: neqꝫ ꝑ aliquē dolum aut machinationē vel artem quartā ꝓductionem petit fieri teſtium: ſed ꝓpter qđ nō valuit primitus vti denuntiatis[y] teſtimonijs: ⁊ ſi hoc factū fuerit neqꝫ iuſſione ꝓ talibus imperiali egere ſicut pridem[z] erat: ſꝫ ex hac lege ſufficiāt eis hec q̄ permiſſa ſunt. et[a] vſqꝫ ad q̄rtā teſtiū productionem[b] licentiā eſſe teſtimonijs vti. non tamē per longum interuallum[c] vt non ex hoc protrahātur lites: ſed oportere omnino velocitatē eis imponere ẜm ꝙ iudex eſtimauerit hoc fieri. ¶ Illud tamen indubiū eſt: qꝛ ⁊ ſi ſemel producens teſtes aut bis ⁊ teſtificationes tractauerit[d]/ aut aduerſario hoc faciēte ⁊ ipē diſputatiōē accepit: et ex ħ didicerit teſtificata: nō habebit[e] oīno licentiā vllā vlterius vti teſtium productiōe:

Variatio teſtium.

Si aūt vnus alteri ꝯtradicat tūc iudex ꝯſiderat ⁊ credit veraciorib⁹ inter aduerſantes: vt hic ſubijcit. ⁊ ff. e. l. ob carmē. §. ſi teſtes. ⁊ de ꝓba. l. cū de etate. Sed aliud eſt in inſtr̄is ab eadē parte ꝓductis ſibi cōtradicētibus: qꝛ nulli credit: vt. C. de fi. inſtru. l. ſcripture. ⁊ eſt rō: quia qui ſcripturas inducit potuit ꝓuidere ne ꝯtrarias induceret. nō aūt ille q teſtes ꝯtrarios inducit. alij tamen vt. M. dicūt ꝙ hoc rūſum ītelligit qn̄ a diuerſis partib⁹ producti ꝯdicunt. ſi autē ab eadē idē qđ i ſcripturis dicunt. Sed ẜm nos quid dices qn̄ a diuerſis partibus ꝓducti ꝯtradicunt: R̄n. ꝑmo numero: ſcđo dignitati eoꝝ ſtādū vt. ff. e. l. iij. §. idē. ⁊ l. ob carmē. §. ſi teſtes. Accur.

a ¶ Teſtificent. ſcꝫ ꝯria.

b ¶ Animaduertere. ſcilꝫ volumus. Accur.

c ¶ Si vo aſtu. id eſt dolo vel malitia: ⁊ pōt loq qn̄ ab vna parte tm̄ ſunt et melius qn̄ a diuerſis.

d ¶ Derelinq. ſ. verberibus vel tormentis ſolent ſubijci: vt h. ⁊ ff. de queſtio. l. ex liberis. ⁊ l. vni⁹. §. teſtes. ⁊ C. đ teſti. l. nullum. Item et lege cornelia de falſis accuſatur. vt ff. de teſti. l. qui falſo. ⁊ ff. ad leg. corne. đ fal. l. eos.

e ¶ Sepe. ſ. bis vel ter vt ſubijcit. ⁊ ita not. ꝙ ſepe ꝓ duab⁹ vel tribus vicibus ponitur. ⁊ due vices conſuetudinem inducūt C. de epiſ. au. l. ij. in fi.

f ¶ Concluſerint. i. renūtiauerant productiōi teſtium. Accur.

g ¶ Excepta. i. recepta et illi cognita que eos deducit. Accur.

h ¶ Concludente. i. renūtiante. vt modo dixi.

i ¶ Editum. al's editū. et al's aditū: ⁊ ſemp eſt ſenſus. i. aperturā teſtium.

k ¶ Non adeſſe. id eſt non concedit. Accurſius.

l ¶ Prioribus. id eſt que dicta ſunt prius. Accurſius.

m ¶ Non productionem. ſcꝫ veram ſed malitioſam.

n ¶ Eorum. ſcilicet teſtium.

o ¶ Depoſitionibus. ſcꝫ dictis.

p ¶ Editionem. ſcꝫ dicta teſtium ſuorum.

q ¶ Teſtationes. in quaterno notarij.

r ¶ Aduocatorum eius. aduocati enim intereſſe diſputationibus debent ⁊ publicationibus teſtium: vt hic innuit. ⁊ ff. de adulte. l. ſi poſtulauerit. §. queſtioni. Accurſius.

s ¶ Diſputationem. ſcꝫ cum iudice.

t ¶ Diſpoſitionem. i. expoſitionem.

v ¶ Sacramēto. No. quē de ſua ꝯſciētia debere ſatiſfacere. C. de his q ad eccle. ꝯfu. l. ꝑſenti. §. ſicubi. Sed quō iurat cum in initio de calūnia iurauerit: ⁊ nō debeat niſi ſemel iurare: vt. ſ. de his qui igre. ad ap. §. fi. que eſt cōtra. Sol. hoc ſacramētum nō eſt de calūnia ꝑſenti vel futura: ſicut illud ſacramētum maxime ꝑſtatur: ſed de quodā ꝑterito. ſ. qđ nō ſubtraxerit neqꝫ ꝑcūctatus ⁊c. vel dic hic ſpāle ꝓpter falſitatē vitādam. arg. ſ. de fi. inſtrumē. §. ſi vo. nihil. nā plus ſolet timeri qđ ſpāliter ⁊c. vt. ff. de iniur. itē apud. §. hoc edictū. Tertij dicūt illaꝫ eſſe poſt iſtam cōpoſitam: licet ſit in ordine prior: ſed media verior eſt opinio.

x ¶ Agens. vt tutor vel curator vel procurator: vel ſimilis.

y ¶ Denūtiatis. denūtiat eñ iudex teſtibus vt teſtificētur ⁊ coguntur. vt. ff. de tab. exhi. l. iij. §. exhibere. Vel dic ꝙ dicit hic de denūtiatione quā facit iudex partibus vt teſtes producant ſi velint.

z ¶ Pridem. i. ante legem iſtam.

a ¶ Et. pro id eſt.

b ¶ Quartam teſtium productionē. vnam ꝓductionē ita dicūt quidā vt Al. ⁊ Jo. ſcꝫ vnā dilationē. ⁊ ita dicunt quatuor dilationes debere dari: ⁊ ſic dicūt corrigi qđ eſt. ff. de fer. l. oratione. ⁊ l. fi. que ſunt cōtra. nā ibi dicit vnā dari: ⁊ in q̄libet iſtarū dilationū poſſunt ꝓduci teſtes quot quis voluerit. ⁊ ſic tantū dicitur peperiſſe etiā qui ter geminos peperit. vt. ff. de verbo. ſig. l. ter eniꝫa. refrenata tn̄ multitudine. vt. ff. eo. l. j. §. q̄ꝙ. Alij vt Azo dicūt etiā hodie vnam dilationē dari tm̄ in pecuniarijs. ⁊ in criminalibus ſilr̄ vt olim per predictā legē de ferijs. ⁊ qđ dicit intelligūt. i. tres ꝓductiones que fiunt infra vnā dilationē. Et ſi obijciat quare ter vel quater tm̄ pn̄t ꝓduci. dicas qꝛ iam ſufficiēs teſtiū numerus eſt etiā ſi vnū tantū qualibet vice ꝓduxerit: cuꝫ duo teſtes ſufficiant. vt. ff. eo. l. vbi. Sed quidā dicūt ꝙ grā exēpli hoc dr̄. nam ⁊ pluries poſſet hoc fieri dum tamē ante renūtiationē ⁊ an̄q̄ teſtificata diſcant. Sꝫ an ſufficiat tm̄ renūtiaſſe vel teſtificata didiciſſe vt deinceps teſtibus vti non poſſit: Joā. dicit renūtiationē ſolam non nocere: ſed didiciſſe teſtificata nocere. ⁊ pōt eē rō ꝙ renūtiatio nō noceat: quia iudex debet vſqꝫ ad ſn̄iam interrogare partes an aliquid dicere velint. vt. C. de iudi. l. iudices. Alij dicūt vtrūqꝫ neceſſariū. i. vt renūtiet. et didicerit teſtificata ad ħ vt nō poſſit teſtibus vti. vt argu. j. vt cum de ap. cog. §. ſed hoc preſenti. ⁊ ſic intelligūt. C. de ꝓba. l. exceptiones. ⁊ ff. de rei vē. l. officiū. ibi didicerit teſtificata nō tamē renūtiauerit. ſed tu aliter intelligas vt ſtatim dices. ⁊ primā opinionē dic veriorē. Item nūquid ſciētia dicti ſuoꝝ teſtium noceat tantum: an etiā ſi teſtiū aduerſarij dicta ſciuerit: Videt ꝙ ſuoꝝ tantum: qꝛ de alijs nō inuenitur ꝙ noceat: ergo ſit ꝑmiſſum. vt. ff. q. ex cau. maio. l. necnō. §. ſi quis. nam. §. iſte in prin. ⁊ in medio ⁊ in fine de ſciētia ſcꝫ ſuoꝝ tm̄ dicit. Itē eſt ꝓ hoc. C. de fide inſtru. l. fi. ⁊ hoc ẜm Al. Sed tu dicas ꝯtra. j. eo. §. et qm̄. vbi dicit ꝙ ſi aduerſario dentur teſtes tn̄ ſigillatim debent dari vt poſtea dare poſſit. Item ꝓ hoc ratio huius. §. nam ita poſſet falſitas cōmitti ꝓpter iſtam ſciētiam ſicut ꝓpter ſcientiam ſuoꝝ.

Teſtiū oꝫ refrenari copia.

c ¶ Interuallum. qđ iudicis erat arbitrio. vt argu. ff. de iur. delibe. l. j. in fi. ⁊ hic ſubijcit. Alij dicūt vt Al. dari forte dilationem trium menſium. vt. j. vt cum de ap. cog. §. ſed hoc preſenti. colla. viij.

d ¶ Tractauerit. i. deſcripſerit. ſic. ff. de bo. auc. iu. poſ. l. fi. aut aduerſarius ſcripſit ⁊ alij dedit. vt in nouel. eo. ⁊. j. ſubijcit ſtatim. Accur.

e ¶ Non habebit. immo videt ꝙ ſic. vt. C. de ꝓba. l. exceptiones. ⁊ ff. de rei ven. l. officiū. que ſunt ꝯtra. nam vbi ꝓbat reus demū cū ꝓbauerit actor. ſed ſi probauerit actor vel non ſciri. non pōt niſi videatur. et ita probat reus poſtq̄ probationes actoris audit. Sol. ibi non per teſtes ſed per inſtrumēta probat reus. Alij dicūt ꝙ ibi didicerat: ſed neſciebat. Alij dicunt ꝙ illa ſit correcta: ſed prima verior. Vel dic ꝙ ibi ſciebat a iudice qđ actor ꝓbauerat: non a reo. Item cōtra. C. de ap. l. eos. §. ſi quis aūt. ⁊ de tēp. ap. per hāc. vbi dicitur ꝙ in cauſa ap. poſſunt teſtes produci. ſed iam erāt aperti teſtes in prima cauſa: ⁊ ita poſt didicita teſtificata teſtes producuntur. Sol. ibi non didicerat teſtificata: quod nihil eſt. dic ergo ꝙ illa eſt alia cauſa ẜm opinionē noſtram. Vel dic etiā ẜm alios ꝙ ibi in prima cauſa ꝓbatum erat per inſtrumenta nō per teſtes. Sed ſi alij non poſſunt ꝓduci nūquid pn̄t in idē reduci: Videt ꝙ ſic. vt. ff. de queſtio. l. repeti. ⁊ ff. de interrog. act. de etate. §. fi. ⁊ C. eo. l. fi. ⁊ ff. de op. le. l. iij. ecōtra videtur ꝙ non. vt. ff. eo. l. ꝓduci. et argu. huius. §. Sol. dico nō admitti de iure ad partis ſue poſtulationem: niſi in caſu qn̄ aduerſarius non vult ſtare ꝑmo dicto. ⁊ ſic loquit C. eo. l. fi. ſed ad poſtulationem aduerſe partis ex conſuetudine reddit non ut addat ſed vt rationē predictorū dicat. ⁊ idem fit per offi. iudi. nemine petente ſi hoc ſibi videtur. Itē quid ſi ſponte quid mutare voluerit: Videtur ꝙ poſſit. Arg. ff. de here. inſti. l. ſi ita ſcriptū. j. rn̄. et de teſta. ma.

† De materia hui⁹. §. vide i. c. fraternitatis cū gl. ſup ħ. nouis vbi multe ſunt ꝯcordantie ad hāc materiā pertinentes. ex eo. ti. et aliqđ in. c. conſtitutis. ij. i gloſ. ſi. in fi. extra eo. ti. et ex hoc. §. ſumptū eſt. c. vltra tertiā. extra. e. ti. vt ibideꝫ dicit glo. ij. illius capi.

† Ex ħ tex. ſumptuꝫ eſt qđ hr̄ in ca. paſtoralis. ibi: renūciatū ſit an cōcluſum. extra de cau. poſ. ⁊ ꝓprie tatis.

† De materia hui⁹. §. vide i. c. vltra tertiā. ⁊ in. c. in cauſis. cuꝫ glo. extra eo. ti.

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010

teſt.ma.l.ſticb⁹.Sʒ ꝯ̄ ē ſi cū ali q̄ ꝓtiū fuit locut⁹.ar.hui⁹.ꝭ.al's audit. Sʒ qd ſi ī medio tpe cepit eē affinis illi ꝑ quo fert teſtimoniū:lʒ ſpōte veniat nō admittet:ſʒ qd pri⁹ dixerat valet. Itē qd ſi poſt publicationem volo īducere ad reprobationē teſtiū aduerſarij quos pri⁹ īduxerat? Rñ.poſſuʒ.vt.ĩ.eo.ꝭ.ſi vo. Itē qd ſi meos velit h̄ mō reprobare? vt̄ idē cum ſic ꝑ me ita ꝑ aduerſario habeant dicere teſtes:vt.ĩ.de ſan.epi.ꝭ.nulli.col.ix. Sʒ tu diſtingue an ex cā ſupueniēte volo eos reprobare qd poſſuʒ:vt qꝛ ſūt facti inimici vl' corruptos eos dico.an ex ꝑcedenti qd non poſſum:vt.C.eo.l.ſi quis teſtibus.ꝛ.ſ.de his qui ingre.ad ap.ꝭ.illud. Itē qd ſi nō addere velim ſed tm̄ ad cōfirmationē predictorū prius velim poſt publicationē inducere? Rñ.Hu.* ꝙ pōt.argu.ſ.eo.ꝭ.ibi.q̄ teſtimonijs deſunt ꝛc. Sʒ tu dic ꝯ̄ ꝑpter duas ꝑſumptiones quas hēmus hic. Prima quia qñ quarto ꝑducere volo etiā ſi non didicero preſumit tm̄ ꝯ̄ me:ſed hec ꝑſumptio per ſacr̄m purgat.al's ſi didicerē preſumit: qꝛ velim addere vel mutare:qꝛ nō purgatur ſacr̄o:tm̄ hāc dicūt qdam vt.R.ſacr̄o purgari.acc.

a ❡ Diuina iuſſio.nā reſcripta ꝯ̄ ius elicita ꝛc.vt C.de ꝑci.ĩpe.l.reſcripta.

b ❡ Legem.vt.C.de fi.inſtru.l.iudices. Sed quid hic illi adijcit? Rñ.h̄ clarius dicit. Itē hic de cauſis criminalibus excipit: qd illa non facit. Itē hic iudex noīat apud quem hmōi fiant ꝑductiōes rome. Itē illa tunc tm̄ locū habebat qñ a ꝑuincia rome petebant.hic aūt ſiue hoc caſu ſiue ecōtra a ꝑuincia in prouinciam vt hic ſubijcit. Accur.

c ❡ Prouincie.ſcilʒ vbi ſunt teſtes.

d ❡ Habere.ſ.litigātem.

neqꝫ ſi diuina h̄ iuſſio ꝑceperit[a].

☞ Si teſtis abſit a loco in quo iudiciū agitatur pōt cōmitti examinatio iudici loci in quo teſtes degūt:ſiue cōmittat de vrbe in ciuitatē cōſtantinopolitanā:ſiue de vrbe in ꝑuinciā vel ecōtra.ꝛ hoc locuʒ habet in ciuilib⁹:in criminalibus vo per ſemet iudex examinare dʒ.h.d.Ang.

❡ Et qm̄ ſancimus dudū factaʒ legeʒ[b] vt ſi quis hic litē exerceat oporteat aūt in ꝑuicie[c] parte aliqua approbari:licētiaʒ habere[d] iudice hoc decernēte ꝛ ſufficiens ſpaciū tpis diffiniente[e] deducere intra ꝑuinciā[f] teſtes[g] ꝛ huc trāſmittere[h] †litē[i] geſtis[k] perlatis: ꝛ ab codē iudicari iudice. ¶ Multe[l] autem hmōi interpellationes nobis fiunt volētibus aliquibus qui in ꝑuincijs qdē litigant/hic[m] vo teſtes habēt vt teneant[n] ꝛ in hmōi lege:ꝛ licētiaʒ[o] eſſe in prouinciā iudicanti dirigere huc[p] vt ꝑſentent[q] teſtes/aut teſtificationes oīno dent:ꝛ iteruʒ[r] ad eum[s] referri lites:ꝛ ſi de ꝑuincia in ꝑuinciā hec petant fieri:ſancimus propter ꝑbationū abūdantiam[t] ꝛ hoc valere:ꝛ poſſe etiā a ꝑuincia huc ab eo q iudex eſt in ꝑuinciā deſtinari[v]:ꝛ ab vno qui a nobis diffinitus fuerit eloquentiſſimorum iudicū interlocutione de eo[x] a iudice[y] facta teſtationes dari:ꝛ a ꝑuincia alia in aliā ꝑuinciā aut apud defenſorē aut preſideʒ[z] teſtificatiōibus[a] ex interlocutione iudicātis datis illic[b] videlicet diffinitiua ſnīa dāda/vbi ꝛ lis cōteſtata eſt:vt queādmodū huc in ꝑuincia apud iudices aut defenſores de ꝑductiōe teſtiū agi ſancita[c] ſunt:ita ꝛ a ꝑuincia in ꝑuinciā[d]:ꝛ a ꝑuincia huc teneat:ꝛ ꝑfecta per oīa ſit probationū oībus facultas:teſtimonijs qdē nō editis[e] neqꝫ in prouincijs ſed geſtis datis eis a qbus producunt: aut coruʒ aduerſarijs ſub geſtis monumentoꝝ ſigna[f] percipiētibus. ꝛ ita[g] huc aut in ꝑuincijs deſtinādis[h] a iudicib⁹:ne quando forſan ꝛ alijs egeat teſtib⁹ cauſe natura ꝛ excludat ꝑpter editionem[i] teſtium adiectio. hec oīa in pecuniarijs qōnibus intelligētes. In criminalib⁹ eñ in qbus de magnis eſt periculuʒ oībus modis apud iudices ꝑſentari teſtes: ꝛ q̄ ſunt eis cognita[k] edocere/vbi ꝛ tormētorum †forſan[l] erit opus:ꝛ alijs omnibus obſeruationibus[m].

☞ Si teſti ſeruitus opponatur ꝛ ipē ſe liberū a natiuitate dicat:ei⁹ teſtimoniuʒ admittit ſeruitutis qſtione diſputatiōis tēpore ſeruata. Si vo ex manumiſſione ſe liberū dicat:tūc anteq̄ ad teſtimoniuʒ admittatur debet de ſuo iure docere niſi alibi dicat ſuas probatiōes habere:quo caſu ꝑſtito iuramēto ꝙ in promptu ꝑbationes habebit ad teſtimonium admittatur:huiuſmodi ſeruitutis diſputatiōe tempore ſuo ſeruata. Bar.

❡ Si vo dicat ſeruilis fortune eſſe q teſtari[n] voluerit/is vo affirmetur liber ꝯſtitut⁹ ſi qdē ex natiuitate[o] ipleatur[p] qdeʒ teſtimonium:diſputationum vo de ſtatu ſeruata rōne:vt ſi apparuerit fortune ſeruilis eſſe eius teſtimoniū ac ſi neqꝫ datuʒ fuerit ita ſit[q]. Si

v ❡ Deſtinari.pro dictis teſtium qui ſunt rome.

x ❡ De eo.id eſt de teſtationibus dandis.

y ❡ A iudice.ſcʒ cauſe.

z ❡ Preſidem.ſcilʒ teſtationes dari ſancimus.

a ❡ Teſtificationib⁹.ſcilʒ ſupradictis.

b ❡ Illic.ſcʒ apud eundē iudicē:vt.ff.de iudi.de q̄ re.ꝛ.l.vbi. Itē ꝛ in codeʒ foro:vt.ff.d iuriſ.om.iu.l.pe.ꝛ d iudi.l.ſi qs poſtea.ꝛ.C.de vetera.l.ſi.lib.xij. Itē in eodem loco vt large accipias:ſcilʒ vbi ſaluo honore ꝛ ꝯſuetudine maiorū iudicari ꝯſueuit.non alibi ꝑ cāpos vel plateas:vt h.ꝛ.ĩ.de ſan.epi.ꝭ.ſi quis eps.ꝛ.C.vbi de cri.agi opor.l.j.ꝛ.ff.de iuſti.ꝛ iur.l.pen.niſi talis erat cōſuetudo iudicandi.quo caſu etiā in receſſibus.i.locis amenis poterit iudicare:vt.ff.de arbi.l.ſi cū dies.ꝭ.penul.

c ❡ Sancita ſunt.vt.d.l.C.de fi.inſtru.l.iudices.

d ❡ Prouinciaʒ.ꝛ a prouincia.

e ❡ Non editis.i.non datis.q.d.nō debent teſtes vrbani mitti in ꝑuinciā:ſed tm̄ dicta ſm̄ Ja. Sed tu dic ſm̄ Al.i.nō apertis:ſed clauſis ꝛ ſigillatis vt ſubijcit.

f ❡ Signa percipientib⁹.i.ſigillabūtur apud acta preſidis vt h.ꝛ palam iurabūt ꝛ ꝑducent.ſʒ in ſecreto ſua dicta dicant:vt C.de fide īſtru.l.iudices.

g ❡ Et ita.i.ſicut dictum eſt.i.de ſigillatis.

h ❡ Deſtinandis.ſcilicet geſtis.

e ❡ Diffiniente.ſic ꝛ al's diffinit:vt.ſ.de fide inſtru.ꝭ.j.ꝛ diffiniet ſm̄ modum qui eſt.C.de dila.l.j.

f ❡ Intra ꝑuinciā.ſ.vbi ipſi teſtes ſunt ne a ſuis negocijs auocentur: qd eſſet graue:vt.ff.queādmo.teſta.ape.l.ſi quis ex ſignatoribus.

g ❡ Teſtes.ſ.atteſtationes vel dicta teſtium recipienda ſunt. Accur.

h ❡ Huc tranſmittere.id eſt rome vel conſtantinopoli.

i ❡ Litem.id eſt dicta teſtium ſuper lite.

k ❡ Geſtis.id eſt publicis ſcripturis in quibus dicta teſtiuʒ ſunt redacta allatis iudici priori per eum qui teſtes producit in prouinciā vel per eius aduerſarium:vt.ĩ.eo.ꝭ.

l ❡ Multe.repete quoniam.

m ❡ Hic.ſcʒ rome:ꝛ ita dicit nunc econtra ad ſuperius.

n ❡ Teneantur.id eſt contineantur hac.l.

o ❡ Et licentiam.repete volentibus.

p ❡ Huc.ſcʒ rome.

q ❡ Preſentent.corā iudice hic.ꝛ qd ſubijcit aut:expone pro ꝛ.

r ❡ Et iterum.i.rome:ꝛ ita dicit nunc econtra ad ſuperius.

s ❡ Ad eū.iudicantem in prouincia.

t ❡ Abundantiam. Hic no.tria. Primo qꝛ ad hoc tendūt iuriſcōſulti vt ꝑbationū copia ſit:vt hic.ꝛ.C.de reb.cre.l.general'r.in prin.ꝛ de here.ꝛ ma.l.qm̄ multi.in fi.vñ qlibet teſtis recipit niſi expſſe ſit prohibitus:vt.ff.eo.l.j. Scđo no.ꝙ ſacramētū teſtis ꝛ alibi ꝑſtat ex cā:vt hic.ꝛ.C.eo.l.iudices.ꝛ.ĩ.de ſan.epiſ.ꝭ.nulli.col.ix.ſic ꝛ in iuramento calūnie:vt.ĩ.vt lit.iur.ꝭ.ſin autē ꝯtigerit.col.ea.ſic ꝛ iudiciale ſiue neceſſarium:vt.C.de rebus cre.l.gñaliter.ꝭ.his de pñtibus.vt.ff.de iureiu.l.ad pſonas. Tertio no.ꝙ hic dicit poſſe:naʒ vis eſt in hoc.ꝛ ſic collige ꝙ hoc arbitrio iudicis cōmittit:vt.ſ.eo.ꝭ.j.in prin.ibi:licentiam ꝛc.

poterit ergo ꝛ in cauſis ciuilibus ꝑcipere pñtari teſtes coram ſe ſi ſibi videt ꝑpter cauſe magnitudinē ꝛ ꝑpter ſuſpicionē teſtiū:ꝛ ſic loqtur ſ.vt defun.ſeu fu.ꝭ.illud.colla.v.que eſt ꝯ̄ria:igit nō eſt qd quid iuris eſt ſi de vna ciuitate in aliam eiuſdē prouincie petantur hec fieri:nam iudicis cōmittitur arbitrio vt dictum eſt.

i ❡ Editionē.i.nō poſſit alios teſtes īducere:qꝛ dicta ſūt ei dcā teſtiū. Et ſic no.h̄ ꝙ ſi ēt dcā teſtiū aduerſarij ſciā nō poſſum plures ꝑducere. Si vo velis ꝯ̄ opinionē defendere:dices ꝙ h̄ nō ꝑducunt ad primā confirmandā:ſed adiectio ꝑhibetur.ꝛ hoc diximus.ſ.eo.ꝭ.qꝛ vero.

k ❡ Cognita. Hic no.ꝙ teſtis pro vtraqꝫ parte reddit teſtimoniuʒ:vt plene dixi.ĩ.de ſan.epiſ.ꝭ.nulli.

l ❡ Forſan.ſi vacillare inueniantur:vt.ff.de queſtio.l.vnius.ꝭ.teſtes.ꝛ.l.ex libero.j.reſpon.

m ❡ Obſeruationib⁹.vt ſcʒ expectent q̄diu reddant teſtimoniū ſumptibus producentis:vt.C.eo.l.qm̄.ꝭ.in exhibitione. Item caueāt de non recedendo ſi timeantur recedere:vt.C.eo.ſi quando.

n ❡ Teſtari.i.teſtimonium ferre.

o ❡ Ex natiuitate.ſcʒ vt dicatur liber.

p ❡ Impleatur.id eſt recipiatur.

q ❡ Ita ſit. No.ergo ſeruū non poſſe teſteʒ eſſe:vt hic.ꝛ.C.eo.l.qm̄.ꝛ.ff.de teſta.l.qui teſtamento.ꝭ.ſeruus. Sed ꝯtra vt inſtitu.de teſta.ꝭ.teſtes.ꝛ.C.de teſta.l.j.vbi dꝛ ꝙ ſeruus interueniens vt teſtis in teſtamēto valet teſtamentuʒ. Sol.ibi credebat liber tpe teſtamenti:lʒ poſtea appareat ſeruus:hic aūt ab initio opponitur ei ꝙ ſit ſeruus.preterea nec ibi dicit ꝙ poſſit ꝑduci vt ſit teſtis in iudicio:nec enim ꝑduci poſſet etiā ibi:ſed ſcriptura teſtamēti non vitiat per eū.ſic ergo nō valet teſtimoniū ſerui qñ habent locū leges que dicūt ſeruos torqueri:vt ꝑ totum ti.de qſtio.ꝛ.ff.ꝛ.C.eo. Rñ.cum de ſuo facto agitur:ꝛ tunc ſine indicio ſm̄ Azo.vt.ff.eo.ſerui.ꝛ.C.de qſtio.interrogari.ſed Hu.dixit demum indicio precedente.ꝛ eſt pro eo.ff.de edil.edic.l.quero.ꝭ.fin.ꝛ ff.de proba.l.cū probatio. Si aūt nō de ſuo facto tūc ſunt indicia neceſſaria:vt.ff.de queſtio.l.j.in prin.ꝛ hoc inter extraneos.inter ſe antē

k

*Al's Alde.

†Cōcor.cū hoc tex.c.ſi qui teſtiuʒ.cū pria glo.poſt pri.extra eo.titu.vbi papa ꝑcipit ꝙ mittatur ad tales ꝑſonas examinandas.

†Cōcor.v.q.v.c.illi q̄.ibi:hanc diuerſis cruciatib⁹ ꝛc.

Teſteʒ nō pōt qs ꝑducē poſt didicita teſtiū aduerſarij.

Seru⁹ an teſtificet.

vero libertuz ſe dicat cõpellatur demonſtrare primũ inſtrumẽtũ[a] in quo libertatẽ percepit ꝛ ſic teſtetur. Si vo in alia prouincia libertatẽ dicat pceptã: aut nõ eſſe in pmptu ſibi probationes ꝛ hoc euidenter iurauerit[b] teſtatio qdẽ ſcribat: nõ monſtrat vero manumiſſionis inſtrumento is q̃ deduxit cum nõ vtet eius teſtimonio. ¶ Si vo qs dicat[c] odioſum pſentem[d] ad teſtimoniũ ſibi conſtitutum ꝛ approbauerit ſtatim[e] qm̃[f] criminalis inter eos lis[g] mouet: non adſit[h] ad teſtimoniũ quiuſq3 adeo[i] infeſtus eſt donec de crimine[k] iudicet. ¶ Si vo aliter † odioſus[l] eſſe dicatur: aut ↄuentus pecuniarie[m] procedat quidem teſtatio: tempore vero diſputationũ ſeruẽtur hmõi queſtiones[n].

☞ Mediator de partiũ volũtate teſtificari cogitur. h. d. Ange.

C Qm̃ vo † leges[o] ꝑpoſuim⁹ vt in pecuniarijs cauſis nolẽtes teſtificari illos nõ cõpellendos teſtimonium dare qui ante mediatores facti ſunt ipſis: ꝛ quidam[p] abutuntur hoc/ꝛ teſtimonio[q] nolunt vti[r]. ſancim⁹ ſi vtraq3 pars ↄſentiat q ꝛ mediator eoꝝ fiat teſtificator. cõponãt[s] eũ ea q̃ ab eo dicũt: cõpellere[t] eũ ꝛ nolẽtẽ teſtimoniũ ꝑhibere[v] ꝓhibitione[x] ꝑpter quã eũ nolẽtẽ teſtificari penitus noſtra voluit lex, ꝑpter cõſenſum vtriuſq3 partis ſublata.

☞ Suſtinẽs ab aliquo aliqd ↄ legẽ petere põt vt teſtes examinẽtur ꝛ publicentur. nec ipſorũ dicta poterunt impugnari ab illa parte per quã producti fuerũt. Alie tñ exceptiones cõtra perſonas ꝛ dicta eorũ ſalue remanent. Itẽ oĩa alia ſtatuta per leges antiquas teſtibus per hãc legem confirmantur. h. d. Ang.

C Et hic[y] vo multotiẽs actũ ſcimus q qdã aut apud locoꝝ defenſores: aut clariſſimos, puĩciaꝝ pſides: aut forte vt aſſolet hic apud viꝝ clariſſimũ magrm cẽſus[z] ingrediunt/ꝛ q̃runt[a] tãq3 ab aliq̃ ſuſtinentes aliqd ↄ leges[b]: aut aliter leſi: aut dãnificati teſtes volẽtes ꝑducere vt nõ in poſterũ[c] † opponatur eis[d] que ab vna[e] parte geſta[f] ſunt opꝫ ꝛ illũ[g] in ea ciuitate cõſtitutũ in qua teſtationes dant admonitũ a iudice ſiue a defenſore pſentez[h] eſſe: ꝛ audire atteſta

ꝛ oĩm ſi agitur iudiciũ liberale: nunqd iterrogatur: Dic q ſic ſi agit cõtra ſeruũ q ſe liberũ dicit. ſiue etiã de dñio alicuius ſerui q̃rat inter aliquos p actionẽ in rẽ: vt. C. de rei ven. l. cũ ſup vernis. Itẽ qd de ſtatulibero: Videt admittẽdus vt liber: vt. ff. ſi ex noxa. cau. l. ſi. Sed dicas cõtra: q2 ſerui ſunt: vt. ff. de ſtatulibe. l. ſtatuliberuz. ꝛ. l. ſtatuliberi. Item qd de aſcriptitio: Videt repellẽdus a teſtimonio: vt. C. de agri. ꝛ cẽ. l. ne diutius. li. xj. ꝛ. C. in qui. cau. colo. cen. l. ij. Sz cõtra dico q2 liberi ſunt: vt. C. de epiſ. ꝛ cle. l. iubemus. ꝛ. ſ. de ſan. epiſco. ſ. aſcriptitios. Item quid de monacho ꝛ conuerſo: Videt q repellantur cuz pro mortuis habeantur. vt. C. de epiſ. ꝛ cleri. l. deo nobis. ſ. j. ꝛ. s. de nup. ſ. p occaſionẽ. Sed dico ↄ. vt. s. de monachis. ſ. cogitãduz. Itẽ q2 nõ repellunt. vt. ff. e. l. j. Alij autẽ oẽs clerici admittuntur: vt. C. de epiſ. ꝛ cle. l. pſbyteri. ꝛ. s. de ſan. epi. ſ. reuerẽdiſſimi. col. ix. Itez qd de infamibus: Rñ. in criminali nõ admittunt: ſz in ciuili ſic ſm quoſdaz: vt. ff. eo. l. iij. ſ. iulia. ꝛ. l. q̃ſitũ. ſz credo eos nõ admitti regulariter: caſualiter admittunt vt in crimine leſe maieſtatis: vt C. ad leg. iul. ma. l. null⁹. Et quid de hereticis: dic vt. C. de here. l. qm̃ multi.

† Cõcor. c. lz heli. ꝛ in c. ꝑ tuas. extra d ſimo.

† Cõcor. cũ h. ſ. ca dilectoꝝ. in gl. vnica. poſt pun. ibi: qñ q2 tamẽ. extra de teſti. cogẽ. vbi recitat tenor huius. ſ.

a C Inſtrumentum. Sed qd ſi patronus nõ vult ei demonſtrare inſtrm manumiſſionis: Rñ. officio iudicis cogit: vt. C. de lib. cau. l. ſicut datã. Itẽ qd ſi eſt amiſſuz vel nullum fuit factũ: vel etiã nõ vult eo vti: ſed per teſtes omni excep. maiores nõ vult ꝓbare: Rñ. admittit: vt. C. de lati. li. tol. l. j. ſ. j. ꝛ. ij. Itẽ eſt ratio: q2 inſtrumẽti appellatiõe etiã teſtes ↄtinent: vt. ff. de fide iſtru. l. j. Nota ergo q quidã teſtes ſic repellunt vt nunq̃ admittant. qdam admittunt ſed poſtea fides eis nõ habet: vt hic. ꝛ. ſ. ꝑxi. ſ. Idem in q̃ſite vt in torto: nã qdam nullo modo admittunt vt minores: vt. ff. de q̃ſtio. l. de minore. qdã admittunt ſed non credit: vt. ff. de q̃ſtio. l. j. ſ. ꝑterea. ꝛ. ſ. cũ qs. Itẽ q̃ eſt ratio huius diſtinctiõis: Rñ. q2 cũ ex natiuitate ſe dicit liberũ pſumptio iuris naturalis eſt, p eo q oẽs liberos eẽ dicit. cũ vero libertũ per cõſequẽs aſſerit ſe fuiſſe ſeruũ cum libertini ſunt ꝛc. vt. ff. de ſta. ho. l. libertũ. ex quo pſumit hodie ſeruus: vt ar. ff. finium regun. l. in finalibus. ꝛ. C. de proba. l. ſiue poſſidetis.

b C Iurauerit. No. credi ſacro vnius. ſic. ff. de dote prele. l. theopõpus. ꝛ. C. de fal. l. ſi quis decurio. ꝛ. s. de fide inſtru. ſ. ſi vero neq3. ꝛ. ff. depoſiti. l. j. ſ. ſi quis argentuz. Et hic ſumit argu. q vnus teſtis faciat pſumptionẽ. ꝛ ad idẽ. ff. quẽadmo. teſta. ape. l. j. in fi. nõ autẽ ꝓbationez plenam: vt. C. eo. l. iuriſiurandi. Accur.

Preſumptionẽ facit vnus teſtis.

c C Si vero quis dicat. iudici.

d C Preſentem. ſcꝫ teſtem.

e C Statim. cum aliquo tamen ſpatio temporis. Argu. ff. de ſolu. l. qd dicimus. ꝛ. ff. de re iudi. l. a diuo pio. ſ. ij. ꝛ. l. debitoribus. ꝛ. ff. ad trebel. ille. ſ. j. ꝛ. ff. ad exhiben. l. iij. ſ. ibidem.

f C Quoniam. id eſt quia.

g C Inter eos lis. impropꝛie hic ponitur lis: nã lis eſt ciuilis: cauſa criminalis. vt. ff. eo. l. j. ſ. j. ꝛ. ff. de verbo. ſig. l. litis.

h C Non adſit. teſtatio ſcilꝫ admittit: lꝫ ei non credatur. No. ergo teſtẽ rõne inimicitie repelli: vt hic. ꝛ. C. eo. l. ſi quis teſti. ꝛ. ff. eo. l. iij. ꝛ eſt ratio: q2 inimici facile mentiunt: vt. ff. de q̃ſtio. l. j. ſ. ꝑterea. ꝛ ſic propter inimicitiã queda fiunt que al's nõ fierent: vt ꝛ legata tacite reuocant: vt. ff. de adimẽ. leg. l. iij. ſ. fi. Itẽ exheredat aliqs: vt. C. de inoffi. teſta. liberi. ꝛ a tutela excuſatur. vt inſti. de excuſa. tuto. ſ. idez. Sed quid ſi poſt datum teſtimoniũ de facto recõciliatio interuenit: videt valere teſtimoniũ: vt arg. ff. de adimen. leg. l. iij. ſ. fi. ſed certe ibi ab initio tenuerat legatũ: hic non tenuerat teſtificatio ꝛ hec ratihabitio que eſſet tacita nõ poſſet facere quo minus tanq̃ inimicus fuerit teſtificatus

Inimicitia a teſtimonio repellit.

i C Vſq3 adeo. id eſt intantum.

k C De crimine. propter qd eſt inimicus. Et ſic no. q dr quis duobus modis inimicus capitalis. Vno ꝑpter criminalẽ accuſationẽ vt hic. Alio: q2 ad mortem ſe odiunt: vt inſti. de excuſa. tuto. ſ. item.

Inimic⁹ capitalis duplex.

l C Aliter odioſus. vt de leui inimicitia.

m C Pecuniarie. ſcꝫ adeſſe ocitur.

n C Queſtiones. ingretur em̃ an ſit cauſa de eius ſtatu q̃ morte accuſationi ſimilatur: vt. ff. qd me. cau. l. iſti. ſ. j. Itẽ ſi de bonis an de omnib⁹ vel maiori parte an de minima: vt inſti. de excuſa. tut. ſ. item ꝑpter litem. ꝛ. ſ. item lis. ꝛ. C. de inoffi. do. l. ſi. Accur.

o C Legẽ. quã non habemus. Et ita not. tres caſus ad euidentiam lr̃e: q2 aut ambo cõſentiũt: quo caſu cõpellit mediator: vt hic in fi. ſ. ſi vo altera tm̃. tũc põt ſz nõ cõpellitur: vt in ꝑma parte hui⁹ ſ. Et argu. ff. cõi di. l. arbor. ſ. de veſtibulo. ſi neuter conſenſerit conſtat q non admittuntur.

p C Et quidam. ſ. iudices ſm primam expoſitionez s. proxi. ſ. factaz. Uel dic ſm ſecundam verius: ſcꝫ mediatores. Al.

q C Teſtimõio. iſtoꝝ mediatoꝝ vel al's ſm ſcõaz.

r C Nolunt vti. ſcilꝫ nullo modo credentes h velle: ſcilicet predictam.

s C Componantur. id eſt recipiantur.

t C Cõpellere. ſ. iudicem.

v C Perhibere. ſ. iudices ſm primã expoſitionem s. proxi. factam. Uel dic ſm aliaz ſcꝫ mediatores.

x C Prohibitione. quod eſt gñale in teſtibus q cõpellant: vt. ff. de ta. exhi. l. iij. ſ. exhibere. Sed q̃s appellat h mediatores: Rñ. ꝓxenetas qui explorant vtriuſq3 voluntatẽ partis ꝛ in multis ↄſiſtit coꝝ officiũ: vt. s. de fideiuſ. ſ. ꝛ nõ ſolũ. ꝛ. s. de fide inſtru. ſ. ſi vo adminiſtrator. ꝛ. ff. de proxe ne. l. ij. in prin. ꝛ. l. iij. in fi. Sed q̃ eſt rõ quare hi nõ cõpelluntur altera parte volẽte: Rñ. forte q2 preciũ acceperũt ꝑ hmõi officio qd ꝓxeneticũ dr: vt. ff. de ꝓxene. l. j. vñ ſi res pficit habet ꝛ inde cõmodum quare videnk ꝑpter ꝑpriũ pmũ cõmodũ dicere. Sed qd ſi pciũ nõ accipiat: Rñ. adhuc idẽ q2 preſumimus q affectet cõpleri id ꝑpter qd laborauit: ꝛ q firmuz remaneat ne ei iponatur q non caute ſe habuerit al's auferat ei qd eſt datũ. Arg. C. de aſſeſ. l. fi. in fi. Quidã tamen dixerunt hic dici ꝓxenetã. i. executorẽ. hoc eſt tutorẽ vel curatorẽ vel aduocatũ: qd dici põt: vt. ff. de. l. fi. in fi. ꝛ. ff. de iur. fiſ. l. deferre. ſ. ſed omnem.

† Uerba recitantur in ca. ij. ibi ne poſtea ꝛc. extra. e. ti.

y C Et hic. i. conſtantino poli.

z C Magiſtrum cenſus. No. apud quos huiuſmodi publicationes vel productiones teſtium fiant: vt. s. de defen. ci. ſ. nulla. col. ij. ꝛ. C. de teſta. l. teſtamenta. ꝛ. l. conſulta.

a C Queruntur. id eſt conqueruntur.

b C Contra leges. id eſt q2 ſunt eius debitores ex aliqua cauſa. ſic loqt s. vt omnes obe. iudi. ſ. ſi igitur.

c C In poſterum. id eſt in futurum.

d C Eis. conquerentibus.

e C Ab vna. ſ. ſua conquerentium.

f C Geſta ſunt. ſ. data ſunt teſtimonia.

g C Illum. de quo fit querimonia.

h C Preſentem. Hic no. duo. Primũ q debet eſſe pñs aduerſarius ꝛ ad hoc vocari. ſic. ff. de euic. l. ſi ideo. ſ. pñti. ꝛ. ff. de mino. l. in cauſe. ſ. j. ꝛ. l. etiam. ſ. fin. ꝛ. j. vt ſpon. lar. ſ. ad hoc. col. ix. ꝛ. s. de here. ꝛ fal. ſ. ſi vero abſint. Secundũ q debet audire atteſtationes. q qdam ſic itelligunt vt oĩa debeat audire dicta teſtiũ ꝑductoꝛ ꝛ nihilomin⁹ poſtea poterit teſtes ꝑducere: nam ſi eſſet ſic nõ eueniret: vt. j. eo. ſ. proxi. ibi: etem̃ ꝛc. ꝛ hoc qñ pñs eſt. ſi autẽ abſens eſt idẽ ius eſt: cũ abſentia eius pro pñtia habeatur: vt. s. vt om. obe. iudi. ſ. ſi vero neq3. col. v. ꝛ eſt p cis. C. de fi. inſtru. l. iudices. Sed ↄ hoc eſt. s. eo. ſ. illud. vbi dicit nullo modo pduci teſtes poſtq̃ didicit teſtificata. ſed ipſi ſoluũt illud qñ ꝑducunt poſt lit. cõteſt. hic ante lit. ↄteſta. Tu vo dicas q hic dicit q teſtationes debeant audire. i. ſacrm qd iurant. vt. C. eo. l. ſi. ꝛ etiam facere qõnes pñt: vt. ff. de adul. l. ſi poſtulauerit. ſ. qõni. nõ tñ reſponſiones audire: ſz in ſecreto iudici dꝫ dici abſente aduerſario ꝛ alijs teſtib⁹. vt p Danielem inductũ eſt. Tertiuz no. q teſtes ꝑducuntur hic ante lit. cõte. ex cauſa q2 moribundi ſunt vel receſſuri: vel ſimilis cauſa ſupuentura: vt hic. ꝛ. C. de vſu. pu. l. fi. ꝛ. C. de aduoc. diuer. iudi. l. laudabile.

Aduerſario pſente teſtes debent produci.

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010

dabile. §. quotienſcunqʒ. ⁊. ff. ad leg. aql. l. in lege. ⁊ hoc ſi eſt actoꝛ qui eos ꝓducit. reus autē ſemper poteſt producere etiam ante cū non ſit in ſua poteſtate qñ conueniatur: vt. ff. de excep. do. l. pure. §. ſi. regulariter autē actoꝛ non ante ſed poſt litem conteſtatam producit.

Teſtiū ꝓductio regularit ſit poſt litem conteſt.

a ℂ Reſpuerit. ſcilʒ venire. Accurſius.
b ℂ Parte. tantum.
c ℂ Inutilia eſſent. Ḃ eniʒ eſſet niſi vocarent vt h: ⁊ C. eo. ſi quando.
d ℂ Parte. ſcilʒ tantum.
e ℂ Eo. de quo fit querimonia. Accur.
f ℂ Depoſitiones. ſubaudi tanqʒ ꝑſens habeatur. etenī ⁊c. al's deeſt etenim ⁊ dic publicabunt. i. ī ſcripturā publicā reducent. nō autē publice legent.

† Concoꝛ. hoc tex. ca. qm̄ frequēter. §. ſunt ⁊ alij. caſ'. cū gloſ. ſup ꝟ. publicatio extra vt lit. nō cōteſt. et puto ꝙ ille §. fuit ſumpt' ex h. §.

g ℂ Niſi. q. d. niſi hoc ſit ꝙ aliqua ſit neceſſitaſ quare venire vel duci nō poſſit ſimilis eſt non adueniēti: ⁊ ſic ſecure fit qđ fit abſente aduerſario ꝑ contumaciā: vt. C. de iur. emphy. l. ij. §. ſi.
h ℂ Efficiet. Not. argu. vt ff. de fur. l. itaqʒ. et. C. de ſer. pig. da. l. ſi creditoribus. Accurſius.
i ℂ Uti. i. dicere ſi habeat aliq̄s rōnes q̄bus poſſit ſe defendere: ⁊ qb' poſſit diſputare vtatur his: nō autē poterit ſe iuuare dicēdo ꝙ teſtes actoꝛis iurauerunt ſe abſēte: ⁊ h ꝓpter ſuā prauitatē ⁊ audaciā. ſi aūt nō fuiſſet cōtumax in veniendo: vt qꝛ nō fuit vocat' vel fuit: ſʒ non erat in ciuitate bene pōt ſe iuuare: vt. ſ. eo. §. ibi: ⁊ nō in poſterum ⁊c. vbi dicit in ea ciuitate. ⁊ §. ſi vo noluerit. ibi: īutilia eſſent ⁊c.

† Concoꝛ. c. dilecto filio. in glo. j. ante medi. ibi ⁊ curare ꝺbēt magiſtrat' extra eo. tit. et. ff. eo. titu. l. cu rent magiſtratus.

k ℂ Q videntur. ſcʒ atteſtationes facte.
l ℂ Ex vna. Hic eſt ſenſus ꝙ nō valet opponere atteſtationib' ꝙ videātur eē ex vna parte: ⁊ hoc ꝓpter eius audaciā ⁊ ꝓpter prauitatem.
m ℂ Parte. ſcʒ tm̄ ꝑñte.
n ℂ Propterqʒ. pro ⁊ ꝓpter audaciam.
o ℂ Fixis. i. firmis.
p ℂ Coꝛrigētes. Q̄uō coꝛrigitur cum ſtatim cōfirmauerit: Dic coꝛrigi q̄dam: vt. ſ. §. ⁊ quoniam vero. ⁊ ſic dico coꝛrigentes. i. bene ⁊ apte diſponentes ⁊ cōfirmantes. ſ. eo. §. licet. Accurſius.

Coꝛrigit q apte aliquid diſponit.

tiones. ¶ Si vo noluerit adueni re ſed reſpuerit[a] vt ex hoc ab vna parte[b] teſtimonia dent vt ſm̄ hoc ipſum inutilia eſſent[c]. ſancimus hmōi atteſtationes ita tenere ac ſi non ex vna parte[d] ꝯſtitute ſint ſed tāqʒ eo[e] ꝑſente facte ſint. Si eū recuſauerit ⁊ aduenire noluerit ⁊ audire depoſitiones[f]. etenī publicabuntur † ⁊ niſi[g] per inexcuſabilē aliquā neceſſitatem deduci nō poſſint ſimilis aduenienti erit: ⁊ nullū iuuamen ex ſua ꝓteruitate ei efficietur[h]: ſed videātur quidē ꝓbationes facte. Q̄uecunqʒ vo cōpetierint ei ad diſputandum de eis licebit his vti[i] ſolūmodo ꝙ videntur[k] eſſe ex vna[l] parte[m] ꝓpter eius ꝓteruiā: propterqʒ[n] audaciam minime aduenīetis teſtationib' opponere nō valente. ¶ Oibus alijs que de teſtibus ⁊ ab his q ante nos ⁊ a nobiſipſis dcā ſunt ⁊ ſancita fixis[o] manētib' ⁊ a nr̄is iudicibus obſeruādis: † ſiue maioꝛes/ſiue minoꝛes ſint: ⁊ ſiue in hac magna ciuitate/ſiue foꝛis in prouincijs vt ⁊ ea que de teſtibus ſunt quātuʒ poſſibile nobis ē coꝛrigētes[p] adhuc purius ⁊ ſancti' lites agi preparemus/propter quas[q] ⁊ cognitiones fieri a iudicibus omnibus diuinis prepoſitis euāgelijs ſancimus[r] ⁊ iuſiurādū ſubire/⁊ pulſantes[s]/⁊ pulſatos/⁊ aduocatos[t] ꝑcipimus vbiqʒ deū inſpectoꝛeʒ ⁊ coꝝ qui iudicant ⁊ quibus iudicat ⁊ qui teſtimonium ꝓbent aīabus vt perēnis dei ⁊ cōmemoratio ⁊ preſentia mundalitiuʒ ⁊ citra ſuſpitionem litigātibus fiat. quā legeʒ[v] tenere volum' decetero omni tempoꝛe. ¶ Que igit placuerunt nobis ⁊ per hanc diuinā manifeſta ſunt legē tua eminētia opi effectuiqʒ tradere feſtinet[x].

ℂ De immenſis donationib' in filios factis[y]. Titulus. iij.

q ℂ Propter quas. ſ. lites decidendas.
r ℂ Sancimus. vt. c. de iudi. l. rem non nouam.
s ℂ Pulſantes. vt. C. de iura. calū. l. ij. in prin.
t ℂ Aduocatos. vt. C. de iudi. l. rem non nouam. §. patroni.
v ℂ Legem. ſcʒ iſtam.
x ℂ Feſtinet. ſcʒ tua celſitudo.
y ℂ De immenſis donationibus in filios factis.
3 ℂ Qudū de falcidia. debita iure nature q̄ dicit debitū bonoꝝ ſubſidium: vt. C. de inoffi. do. l. ſi totas. in fi.
a ℂ Decreuimus. trientē ⁊ ſemiſſem ſm̄ numerū liberoꝛuʒ: vt. ſ. de tri. ⁊ ſemiſ. §. j. col. iij. ⁊ de illa fit hic mentio.
b ℂ Augentes. nam loco quarte que olim habebat locum: vt. C. de inoffi. teſta. l. cum queritur.
c ℂ Ignobili. al's nobili ſine non. al's ignobili.
d ℂ Placet nobis. omne qđ eſt nimium vertit in vitium: vt hic. ⁊. ff. de iniur. item apud labeonē. §. q̄onis. ⁊. C. de emēda. ꝓpin. l. j. ⁊. ff. cō. pre. l. venditoꝛ. in fi. ⁊. ſ. de nup. §. j. ⁊ pe. colla. iiij. ⁊ inſti. ad leg. fal. §. quātitas. ⁊. ff. ad muni. itē ſi filius. §. qđ dr̄. ⁊. ſ. de referē. in. §. ſed multi ⁊c. colla. iij. Argu. contra. ſ. de non alie. §. ſinimus. col. ij.
e ℂ Lege. ſ. predicta. ſ. de triente ⁊ ſemiſ. §. j.

☞ Si parēs ī aliquē ex filijs īmēſaʒ fecerit donatōeʒ alijs filijs legitima portio ꝺ neceſſitate debet: hoc obtinēte ī filijs gratis: īgrati vo penit' excludunt. h. d. Bar.

Idem Augu. Ioan. prefe. preto. viro clariſſimo.

Quduʒ de falcidia[3] ⁊ illius parte decreuimus[a] augētes[b] eaʒ non ignobili[c] incremento: qđ eū nimis inequale eſt nō valde placet[d] nobis: ſʒ opoꝛtere qdē ꝑponi filios quos pater voluerit/nō tñ intantum minuere alijs vt impoꝛtabilis ſit eis īminutio. Poſita igit † a nobis lege[e] in ſua virtute manēte illud volumus: vt ſi qs[f] donationem īmenſam[g] in aliqueʒ aut aliquos filioꝛum fecerit: neceſſariū habeat in diſtributioneʒ[h] hereditatis tantā vnicuiqʒ filioꝝ[i] ſeruare ex lege partem/q̄ʒta fuit priuſq̄ʒ donationē pater in filiuʒ aut filios quos ea honoꝛauit faceret: ſic enim nihil vlteri' in donationib' querebuntur[k] q habeant qdē in omni ſubſtātia p̄ris qđ legitimū eſt/intm̄ aūt aucta quātitate quātū habuit ſubſtantia patris anteq̄ʒ donationibus exhauriretur non valētib' filijs qui donatiōibus honoꝛati ſunt debere cōtentos quideʒ eſſe īmenſis his donationib' videre autē abſtinere paterna hereditate[l]: ſed neqʒ cogēdis qdē ſi cōtenti ſunt donationib' ſuſcipe hereditatē: neceſſitatē autē habētib' oībus modis cōplere fratrib' qđ hec[m] differt ſm̄ quā ſcripſimus mēſurā vt nō min' habeant illi q̄ʒ qđ ex legib' eis debet propter facta in donationibus[n] īmenſitatē: dum liceat patri mediocriter ſapienti circa omnē proꝛem etiaʒ his qui ab eo potius diliguntur[o] donare aliqd amplius ⁊ nō ceteros filios per īmenſitateʒ in illos factā ledere/

f ℂ Ut ſi quis. idē in muliere: vt mr̄e vel filia: vt argu. ff. de verbo. ſig. l. j.
g ℂ Immenſam. excedendo dodrantē in donādo imo aſſem: ſʒ ⁊ hic pōt dici dodrans impropꝛie.
h ℂ Diſtributionem. quā facit per teſtm̄. idē ⁊ ſi ab īteſtato decedat: vt. C. e. l. precibus. lʒ querela īofficioſi teſtamenti tm̄ habeat locū quando factuʒ eſt teſtamentum.
i ℂ Filioꝝ. An in ſupioꝛibus ideʒ: Rñ. vtiqʒ. vt. C. eo. ſi filius. Itē an in fratre idem: Q̄uidam non. Tu dic ꝙ ſic. vt. C. de inoffi. teſt. fr̄es. ⁊. C. e. l. ſi.
k ℂ Querebuntur. al's cōquerebunt per querelam inofficioſe donatiōis ꝓpoſitā: ⁊ poſtea rei vendicatiōe vtili. ante enim nō vendicat cum dominiuʒ tranſlatum fuerit. cuʒ in fraudem hoīs non legis fuerit fcā donatio: vt. ff. de iu. pa. ſi libert'. ſed ſm̄ Azo. * vtilis petitio hereditatis hʒ locum quaſi titulo hereditatis habito ꝓ nō titulo: qđ non eſt verū cū verus titulus donationis interuenerit. ſʒ cū non valuerit donatio filio in ꝑtāte conſtituto: ergo familie herciſcunde agit cū ipſo iure non valuerit donatio: vt. C. de inoffi. do. l. ij. Sʒ rñ. hec cōſti. intelligit qñ nō fuit inſtitutus ille cui fuit donatum: vñ cōfirmata donatio fuit ſed reuocat vt hic: quatenus fuit inofficioſa. Uel dic ꝙ olim nulla erat niſi in caſibus: vt ꝑdicta. l. C. fami. her. ſi filius. ſʒ hodie cōtra vt h. ſed reuocatur quaſi inofficioſum vbi dodrantem excedit. ⁊ ſic coꝛriguntur hic oēs leges que dicunt patrem filio donare non poſſe. ſed ꝑma verioꝛ eſt.

† Ex hac aut. ē extracta aut. que eſt ſup. l. cū querit. C. ꝺ inof. teſta. ⁊ incipit: vñ ſi parēs. et ꝯcoꝛ. c. raynutius. cuʒ gloſ. ſup ꝟ. deducēdis. extra de teſta. vbi reuocat donatio facta cleri. quia erat īofficioſa.

* Al's ro.

l ℂ Hereditate. vt. C. de leg. l. cum reſponſo. ⁊. ff. de leg. j. l. qui filiabus. §. fina. ⁊. l. ſequen.
m ℂ Hec. ſcʒ conſtitutio.
n ℂ In donatiōibus. Uolunt qdā vt. M. dicere ſpeciale eſſe vt vbi facta eſt imenſa donatio fratri: lʒ re ⁊ conſilio tñ ad legitimā poꝛtioneʒ reuocetur non in totū fauoꝛe fratris: in alijs autē perſonis cōtrariuʒ eſt: vt. ff. de leg. ij. l. tytia ſeio. §. īperatoꝛ. at vbi re tm̄ tūc ad legitimaʒ ſm̄ oēs reuocatio fit: vt. C. e. ſi totas. Uel dic ꝙ dicit. l. tytia. fieri reuocationem in dimidiā ſcʒ trientis vel quarte ſue qñ duo erāt filij: vt. C. eo. ſi mater. ⁊ ita ſiue re ⁊ conſilio: ſiue re tm̄: ſiue ſint filij: ſiue extranei quibus donatū eſt in legitima reuocet: vt. C. e. ſi liqueat. nam ibi re ⁊ conſilio facta erat donatio: ⁊ tñ ad legitimā reuocat. ſed ſi habeo vnū tm̄ filiū ⁊ dono vni extraneo hec quidē non videt īofficioſa. Si poſtea alio tempoꝛe duo dono quid erit: Rñ. pꝛima videt inofficioſa: vt arg. ff. ad leg. fal. l. ī quātitate. §. ſi. ⁊. ff. de mino. l. iij. §. j. in fi. ⁊ ſic reuocabitur in totum: ⁊ hoc ſi re ⁊ conſilio fecerit. Idem hodie propter hāc cōſtitutionem etiam ſi re tantum: ſm̄. ſ. proxi. op. M.
o ℂ Diliguntur. vt. ſ. de nup. §. pe.

UNIVERSIDAD

a ¶ Hec. ſcʒ lex. ſ. progi.
b ¶ Et humanarum. i. eorum qui faciunt homines.
c ¶ Augmentũ. Sed qd adijcit hec cõſti. illi ti. C. eo. Rñ. ibi quarta faciebat inoffi. do. hic aũt etiã tertia vel ſemis: vt. ſ. progi. ibi: vt nõ minus habeant illi ⁊c. Et arg. C. e. l. fi. lʒ qdã ꝯ. Itẽ hic ſiue re tm̃: ſiue re ⁊ conſilio facta ſit donatio hʒ locũ illa diſtinctio ſm quoſdã. Iteʒ hic dicitur inſpici tp̃s facte donationis: ibi non: vt. ſ. §. j.
d ¶ Hec itaq; dicimꝰ. vt nihil eis dimittere teneatur: vt. ſ. de here. ⁊ fal. §. exheredatos. ⁊. ſ. d nup. §. pe. ⁊. C. de ſecun. nup. l. fin. in princi. Et ſic no. ꝙ hec facit ceſſare querelã. Itẽ datio legitie. vt. ſ. e. ibi: ſic eniʒ nihil. Itẽ qnquẽnij curſus: vt. C. eo. l. fi. Itẽ ſi detur̃ auxiliũ ordinariũ. vt famil. herciſ. qꝛ donatio nõ tenuit: vt C. eo. l. ij. Iteʒ ſi extraordinariũ. vt reſti. in integ ex ꝑſona defuncti: vt. C eo. l. ſi filius. Itẽ ſi ex ordine. vt. l. ij. C. de ioſ. do. Itẽ dona. agnitio. vt. C. e. l. cum donationibus.

3 ¶ Legem. que eſt. C. quando mulier tu. of. fun. l. fi.
a ¶ Curam. id eſt tutelam.
b ¶ Pene. id eſt fere.
c ¶ Datum. ſcilicet ius.
d ¶ Eſſet. ſcilicet nobis.

⁊ noſtrã trãſcendere intentionẽ. ⁊ hec[a] quidẽ noſtra ab initio cogitatio eſt. Differẽteſq autẽ illud dudũ ⁊ humanaruʒ[b] experti animarum (quoniã videbamus eos in huiuſmodi paſſionibus labefactari atq; deſcẽdere) propterea nũc augmẽtum[c] illi legi hoc facimus. ¶ Hec[d] itaq; dicimꝰ de filijs gratis exiſtẽtibus eis/ nõ de igratis ⁊ qbus pater iuſtã ⁊ legitimã ingratitudinẽ infert. nã ſi hoc ita ſe habere apparuerit ⁊ approbẽtur igratitudinis cauſe: ſint ea q̃ in lege de igratis poſita ſunt rata nihil hac noſtra legiſlatiõe minuẽda. Que igit̃ placuerũt nobis ⁊ ꝑ hãc ſacram noſtraʒ declarata ſunt legẽ tua celſitudo operi effectuiq; tradere feſtinet.

¶ Ut ſine ꝓhibitiõe[e] matres debitrices ⁊ creditrices tutelam gerant minorum: neq; iuſiurandum ꝑ̃ſtent ꝙ non venient ad ſecunda vota. Titulus. iiij.

☞ Matres debitrices ⁊ creditrices ad tutelam ⁊ curaʒ filiorũ admittuntur: nec iuramentum de ſecũdis nuptijs nõ fiendis exigitur dummodo ei ⁊ ſenatuſcõſulto velleiano: ⁊ omni auxilio renunciauerint: ⁊ q̃ alij tutores facere tenent̃ adimpleuerint. hoc dicit Barto.

Idem Augu. Joã. pre. pre. ſcd̃o.

Nuper ſcripſimus legem[f] ſuper curã minorũ malignitates q̃ circa eos fiunt ex frequẽtibus litibus que apud eos agitant̃ inuenientes: quatenus[g] nullus obligatus exiſtens minoribus/ aut obligatos eos habere ſe dicẽs curã exerceat/ ne forſan in poteſtate rex factus agat aliquid circa minorẽ malignitatis: ⁊ lex ipſa rata nobis ſit ⁊ ex ꝑ̃ſenti firmata. Quia vero matribꝰ volẽtibus curã habere minorũ ⁊ petẽtibꝰ ſm veteres[h] ⁊ noſtras leges curã[i] ſubire/ obiecta eſt ꝯtra noſtrã intentiones ab aliqbus nõ recte hmõi cõſtitutio[k]. volumus in legem[l] hoc dicentẽ matrum[m] excipi ꝑſonas. primũ quidẽ cauſam introductã pro minoribꝰ ſemꝑ ꝓhibere mõ ineptiſſimuʒ eſtimamus[n]. deinde nullus eãdẽ cõſtõnẽ obijciat[o] matri ⁊ alijs: cũ illa nature amor piꝰ circa filios ſine ſuſpitione faciat q̃ʒ plurimum illis[p] nullã habentibus ad filios[q] fauoris neceſſitatem recte[r] nõ eſt matribus vero gandũ. ideoq; licentia[s] ſit matribus ſm antiquã obſeruationem abrenũciantibus ⁊ obligantibus ſuas res ſicuti prius ſchema fuit/ ⁊ tueri filios ⁊ taleʒ preſcriptionem nõ formidare[t]: ſed ita ſuper his eſſe ac ſi nec[v] ab initio cõtigiſſet legẽ i hoc ſcribi. Quapropter ſiue dotes ſiue ſponſalitias largitates exigunt̃: ſiue alia debita habeãt: ſiue mr̃es ad minores/ ſiue minores ad matres ex ꝑ̃nis forſan occaſionibꝰ: aut etiaʒ ex proprijs (multa nãq; qlibet cogitãs ⁊ conſiderãs adinueniet) ſint hec ĩtegra vtriq;[x] ſm priores ꝯſtitutiones[y] iudicãda ⁊ tractãda: ſiue legitimorũ/ ſiue naturaliũ mater filiorũ tutelã gerat. ¶ Quia vero multam habemus formidineʒ ne facile iuſiurandũ ꝑ magnũ deum deĩ ⁊ hoc preuaricetur: ꝓpterea credimus oportere ⁊ hãc emẽdare legem[z] q̃ vult matres dũ ſuorum filioruʒ curam[a] geſture ſunt iuſiurãdũ iurare ꝙ ad ſecũdas nuptias nõ veniẽt: ⁊ totiens ſcimus preuaricatã legem ⁊ iuſiuranduʒ ꝑiurio datũ quotiẽs pene[b] datũ[c] eſt vt peccatuʒ apertiſſimũ eſſet[d] qꝛ hoc intulimus iuſiurandũ ad ꝑ̃uaricandũ. nõ eñ eo[e] ꝙ alique[f] ſeruauerunt iuſiurãduʒ: ꝓpterea opʒ ⁊ eas q̃ exhonorãt eũ[g] habere occaſionẽ impietatis[h] in deuʒ. nã qd̓ raro fit (ſicut etiã vetus ſapiẽtia docet[i]) nõ obſeruãt legiſlatores: ſʒ qd̓ fit plerũq; ⁊ reſpiciũt ⁊ medentur. ¶ Propterea igitur ſancimus aliã qdẽ obſeruationẽ quã in mr̃ibꝰ obſeruamus valere ſm ſchema[k] ⁊ abrenũciare eas ⁊ velleiano ſenatuſcõſulto[l] ⁊ om̃i

e ¶ Ut ſine ꝓhibitiõe ⁊c. ¶ Hec pars expedit̃ vſq; ad. §. quia vero ſequẽs ⁊ neq; ius ⁊c. ⁊ exinde expeditur. vſq; in fi.
f Nuper. Legem. vt. ſ. vt hi qui obli. perhi. ſe ha. res mi.
g ¶ Quatenus. ſcʒ ſcripſimus. Accur.
h ¶ Scd̃m veteres. nõ dico digeſtorum. nam ſm eas nõ poteſt eſſe tutrix: niſi iperator cõfirmaret: vt. ff. de tut. l. fi. ⁊ de teſta. tut. l. iure nr̃o. ſʒ codicis: vt. C. qñ mulier tu. offi. l. ij. ⁊ noſtras: vt in. l. vlti. eiuſdẽ titu. vt. ſ. de nup. §. ſi vero tutela. coll. iiij. ⁊. ſ. qui. mo. na. effici. ſui. §. pe. colla. vij.
i ¶ Curam. i. tutelam.
k ¶ Cõſtitutio. ſ. predicta vt hi q ob. perhi. ſe.
l ¶ Legẽ. ſcʒ illã. vt hi qui ob. q̃ hic dicit ꝙ creditor vel debitor tutor non ſit.
m ¶ Matrũ. id ẽ in auia. vt. ff. de here. ab ĩteſta. §. ex his. col. ix. ⁊ i auo paterno vel mr̃no ſm Joã. vt arg. ff. de rit. nup. l. pe. §. j. Idẽ in pr̃e filiũ emãcipãte: vt arg. C. de cura. fu. l. fi. in prin.
n ¶ Eſtimamus. Not. mirabile quod eſt ineptum nõ fallere regulã ſi equitas videatur. ſic. ſ. de non alie. §. vt autem lex. colla. ij. ⁊. ff. de reg. iur. l. ſemper. ⁊. ff. de leg. iij. l. vxorem. §. feliciſſimo.
o ¶ Obijciat. vere non matri ⁊ alijs: qꝛ alijs tantũ cum illa na. ⁊c.
p ¶ Illis. ſ. alijs extraneis. ⁊ ſunt ablatiui abſoluti.
q ¶ Ad filios. i. alienos.
r ¶ Recte. ſupple. ⁊ ideo recte ⁊c. lʒ al̓s aliter expoſuerit hanc lr̃am.
s ¶ Licentia. nec eñ cogit̃. vt. j. vt lice. ma. ⁊ auie. j. rñ. col. viij. Azo.
t ¶ Formidare. i. timere.
v ¶ Si nec. ſ. debita matris ⁊ filij.
x ¶ Utriq;. al̓s vtriq;. al̓s vtiq;.
y ¶ Cõſtitutiones. que ſunt. C. qñ mu. tu. of. l. pe. ⁊ fi. in quibus nõ curabatur an eſſet creditrix vel debitrix vel non.

e ¶ Eo ꝙ. id eſt ideo.
f ¶ Alique. ſ. mulieres.
g ¶ Eum. i. deuʒ. Uel dicum. i. ad iuſiurandum.
h ¶ Impietat̓. id eſt deierationis.
i ¶ Docet. vt. ff. de legi. ⁊ ſenatuſcõ. l. nam ad ea. ⁊. ſ. de conſuli. in fi. coll. ij. ⁊. ff. de vſuca. l. iuſto. in fi. j. rñ. qñq; tñ iurant ⁊ ſeruant vt his exẽplis. C. de le. here. l. ſi maior. ⁊ ſi ps here. pet. l. antiqui. ⁊ inſti. de re. diui. §. inſula.
k ¶ Scd̃m ſchema. i. ordinem. Accurſius.
l ¶ Senatuſconſulto. vt qñ obligauerũt ſe teneãtur pro pupillo: al̓s non ꝯherent hoies ſecũ quod pupillo noceret: ⁊ ex hac recuſatione dat̃ ꝯhẽtibꝰ exceptio: lʒ executoribus vel iudici facta ſit cum ⁊ al̓s quod maiꝰ eſt datur actio: vt. ff. reʒ pu. ſal. fo. l. iij. ⁊. iiij. ⁊ inſti. de execu. tu. §. j. ⁊. C. de epi. ⁊ cleri. aut. general̓r. Sʒ nunqd ſemper ⁊ cuilibet iuri renunciari põt: Plene dicas qꝛ aut ius eſt publicum auctoritate ⁊ vtilitate: vt qa ius fiſci vel al̓s publica vtilitas ibi vertitur: ⁊ tũc renũciari non põt: vt. C. ſine cen. vel reli. l. j. ⁊. ij. ⁊. ff. de pac. ius publicum. ⁊. l. inter. Aut auctoritate tm̃ nõ tñ vtilitate. nã ⁊ hoc dr̓ publicum: vt inſti. de execu. tut. §. j. ⁊ tunc aut eſt ſtatutũ tm̃ vtilitate renũciantis: aut renunciantis ⁊ cõis. Prĩo caſu põt renunciari: ſiue ſit priuilegiuʒ ſiue ius ex aliquo ꝯtu vl̓ pacto: vt. ff. ⁊. C. de pac. ⁊ de trãſa. ⁊ de accep. ⁊ de noua. hic excipe caſus illos quos no. ſm Jo. C. d pac. l. penul. Si vero cõi vtilitate. i. publica ⁊ renũciãtis: tũc non licet: vt. C. de iura. calũ. l. ij. §. ſed quia. ⁊. ff. de poſtu. quos prohibet pretor. ⁊. ff. de admi. tu. qdã decedẽs. ⁊ de ope. li. l. cerdonẽ. ⁊ de pac. iuriſgentium. §. ſi paciſcar. ⁊ per hoc puto ꝙ hoc pactũ non teneat qd̓ faciũt creditores ꝙ debitor nõ valeat ꝓbare ſolutionẽ niſi ꝑ ſcripturã cũ ſit cõis vtilitas teſtificandi: vt. ſ. de teſti. in prin. ⁊ nõ dʒ anguſtari. C. de he. ⁊ ma. l. qm̃. in fi. imo dʒ ĩpinguari: vt. C. d re. cre. l. gñal̓r. i pn̄. nec ad vnã ſpẽm ꝓbatiõis index dʒ aĩum alligare: vt. ff. de teſti. l. iij. §. q̃ argumẽta. Si v̓o renũciet̃ iuri cõi: qd̓ nec eſt in fauorẽ nec eſt in eo publica vtilitas: põt renũciari: vt no. C. de pac. l. ius publicũ. Sed videt̃ ꝙ etiã ſi cõis vtilitas. i. publica vertitur in iure ꝙ poſſit renũciari: vt. ff. de ferijs. l. j. ideo diſtingunnt alij. aut ius cõſiſtit in ꝓhibitione vel precepto: ⁊ tũc renũciari nõ põt. aut in ꝑmiſſiõe: ⁊ tũc põt. Alij ſic ꝙ aut eſt gñale: ⁊ tũc licet. aut ſpãle: ⁊ tunc ſi odio nõ licet: vt in macedoniano. ſi v̓o fauore licet: vt arg. ff. ad velle. l. fi. §. pe. Primaʒ approbo. nec ob. d. l. de ferijs: qꝛ tacite fuit ibi renũciatũ qd̓ lʒ: etiã vbi al̓s nõ liceret expreſſim: vt. ff. de procu. l. filius. §.

Iuri qñ poteſt renunciari.

Tacita q̃dã licet q̃ nõ expſſa.

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010